

**ΑΝΟΙΚΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΥΠΡΟΥ**

**ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
«Τραπεζική και Χρηματοοικονομική»**

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΜΑΣΤΕΡ

**Τα Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια Στο Τραπεζικό
Σύστημα Της Κύπρου και Ειδικότερα για την
Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα**

**ΟΝΟΜΑ ΦΟΙΤΗΤΗ
Όλγα Σιακαλλή**

**ΟΝΟΜΑ ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΑ ΚΑΘΗΓΗΤΗ
Κρίστης Χασάπης**

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ, 2018

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών *Τραπεζική και Χρηματοοικονομική*

Μεταπτυχιακή Διατριβή

**Τα Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια Στο Τραπεζικό Σύστημα Της Κύπρου
και Ειδικότερα για την Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα**

Όλγα Σιακαλλή

**Επιβλέπων Καθηγητής
Κρίστης Χασάπης**

Η παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή υποβλήθηκε προς μερική εκπλήρωση των απαιτήσεων για απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στη Τραπεζική και Χρηματοοικονομική από τη Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου

Ιανουάριος 2018

Περίληψη

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείτε μια ανακατάταξη στο τραπεζικό σύστημα της Κύπρου λόγω του ψηλού ρυθμού αύξησης των μη εξυπηρετούμενων δανείων και ο ρόλος που διαδραματίζουν είναι καθοριστικός για ολόκληρη την οικονομία της Κύπρου. Τα λεγόμενα κόκκινα δάνεια είναι μια βαθειά και ανοικτή πληγή για τις Κυπριακές τράπεζες, έτσι έπρεπε να θεσμοθετηθεί ένας ενιαίος εποπτικός μηχανισμός για να αντιμετωπιστούν.

Μέσα από αυτή την μελέτη προσπάθησα να δώσω μια ολοκληρωμένη εικόνα στον αναγνώστη της εργασίας, του φαινομένου της μαστίγας των τραπεζών θα έλεγα ,των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων, στο τραπεζικό σύστημα της Κύπρου και ποιο αναλυτικότερα για την Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα.

Στόχος της μεταπτυχιακής διατριβής είναι να παρουσιάσω την κατάσταση των κυπριακών τραπεζών όσο αφορά τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια από το 2012 μέχρι σήμερα, όπως επίσης να γίνει αντιληπτό το μέγεθος του προβλήματος των με εξυπηρετούμενων δανείων και το πόσο σημαντικό είναι να αντιμετωπιστεί.

Η παρούσα μελέτη αρθρώνεται σε έξι κεφάλαια, όπου πρώτα αρχίζω με μια εισαγωγή για το αντικείμενο της εργασίας όπου περιλαμβάνει μια περιγραφή του προβλήματος και μια περιληπτική παρουσίαση της προσέγγισης που ακολουθείται.

Μετά στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μια γενική, θεωρητική εισαγωγή για το Χρηματοπιστωτικό Σύστημα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται μια ιστορική αναδρομή για την παγκόσμια χρηματοοικονομική κρίση, η προέκτασή της στην Ευρώπη και κατά συνέπεια και στην Κύπρο, όπου γίνεται αναφορά στα αίτια που οδήγησαν την οικονομία της Κύπρου στην μεγαλύτερη προς το παρόν κρίση στην ιστορίας της.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται μια περιγραφεί του τραπεζικού τομέα στην Κύπρο, όπου θεωρείται υπερμεγέθης αλλά και το πόσο άλλαξε ο τραπεζικός χάρτης της Κύπρου και κατά πόσο συρρικνώθηκε ο τραπεζικός τομέας στην Κύπρο.

Στο τέταρτο κεφάλαιο επιχειρείται μια λεπτομερής παρουσίαση και διερεύνηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, των αναδιαρθρώσεων των χορηγήσεων, πως επηρεάζουν την βιωσιμότητα των τραπεζών αλλά και το πώς επηρεάζουν την Κυπριακή οικονομία. Στοιχεία και αριθμοί που μας δείχνουν το μέγεθος του προβλήματος των κόκκινων δανείων για τις κυριότερες τράπεζες που αποτελούν το τραπεζικό σύστημα της Κύπρου. Οι τραπεζικοί κίνδυνοι από τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια αλλά και οι τρόποι αντιμετώπισης του φαινομένου.

Στο πέμπτο κεφάλαιο της μελέτης γίνεται μια εξειδικευμένη παρουσίαση των μη εξυπηρετούμενων δανείων για την Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα.

Στο έκτο και τελευταίο κεφάλαιο η μεταπτυχιακή μελέτη ολοκληρώνεται με την διατύπωση των διαφόρων συμπερασμάτων που προκύπτουν.

Summary

In recent years you have seen a reclassification in the banking system of Cyprus due to the high rate of increase in non-performing loans and the role they play is decisive for the entire Cypriot economy. The so-called red loans are a deep and open curse for Cypriot banks, so a single supervisory mechanism had to be instituted to deal with.

Through this study I tried to give a complete picture to the reader of the work, the phenomenon of the scourge of the banks, I would say, the non-performing loans, to the banking system of Cyprus and more specifically for the Cyprus Co-operative Bank.

The aim of the dissertation is to present the situation of Cypriot banks regarding non-performing loans from 2012 to date, as well as to grasp the magnitude of the problem with performing loans and how important it is to treat.

The present study is articulated in six chapters, where first I begin with an introduction to the subject of the work which includes a description of the problem and a summary of the approach followed.

Then in the first chapter becomes a general, theoretical introduction to the Financial System.

In the second chapter there is a historical review of the global financial crisis, its extension to Europe, and consequently also to Cyprus, which refers to the reasons that led the Cyprus economy to the biggest crisis in its history.

In the third chapter there is a description of the banking sector in Cyprus, where it is considered oversized, but also how much the banking map of Cyprus has changed and whether the banking sector has shrunk in Cyprus.

The fourth chapter attempts a detailed presentation and investigation of non-performing loans, loan restructuring, how they affect the viability of banks and how they affect the Cypriot economy. Figures and numbers showing the magnitude of the problem of red loans for the main banks that make up the banking system of Cyprus. Banking risks from non-performing loans as well as ways of dealing with the phenomenon.

In the fifth chapter of the study a specialized presentation of non-performing loans for the Cyprus Co-operative Bank is being carried out from 2014 until today.

In the sixth and final chapter the postgraduate study ends with the wording of the various conclusions that come out.

Ευχαριστίες

Για την παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή θα ήθελα να ευχαριστήσω την κόρη μου Αργυρώ όπου είναι μόλις 4 ετών, που από το 2012 που εντάχθηκα στο πρόγραμμα είναι μαζί μου... μου κρατάει συντροφιά..... (όλα τα βράδια που έμενα ξάγρυπνη για να γράφω την εργασία μου και καθόταν μαζί μου να με ρωτάει διάφορα και στο τέλος να κοιμάται δίπλα μου). Αλλά το βασικότερο το ότι μου έδινε κίνητρο για να προχωρήσω και να ολοκληρώσω τις σπουδές μου.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	9
1 Χρηματοπιστωτικό Σύστημα	11
1.1 Εισαγωγή και λειτουργίες του Χρηματοπιστωτικού Συστήματος	11
1.2 Τα κυριότερα τμήματα που συνθέτουν το χρηματοπιστωτικό σύστημα	12
1.2.1 Το Τραπεζικό σύστημα	13
1.2.1.1 Ο Τραπεζικός Δανεισμός	14
1.2.1.2 Κίνδυνοι εμπορικών τραπεζών	15
2 Η Οικονομική Κρίση	17
2.1 Το κράχ του 1929, η κρίση του 2007 – 2008 και η Επιρροή της στην Ευρώπη	17
2.2 Κυπριακή οικονομική κρίση 2012-2013	21
3 Ο Τραπεζικός Τομέας της Κύπρου	23
3.1 Ο Τραπεζικός Χάρτης της Κύπρου	23
3.2 Οίκος Moody's	24
4 Μη εξυπηρετούμενα Δάνεια	26
4.1 Γενικά Εισαγωγικά	26
4.2 Στόχοι τραπεζών για τις αναδιαρθρώσεις δανείων	28
4.3 Συγκεντρωτικά Στοιχεία για τον Κυπριακό Τραπεζικό Τομέα (στοιχεία για μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις) με Ημερομηνία Αναφοράς 30 Σεπτεμβρίου 2017	31
4.4 Πακετοποίηση Δανείων: Εργαλείο για μη εξυπηρετούμενα δάνεια	35
4.5 Είδη Ρύθμισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων	37
5 Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα	39
5.1 Προφίλ της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας	39
5.2 Ιστορία του Συνεργατισμού	39
5.3 Όραμα και Αποστολή του Συνεργατισμού	40
5.4 Νομική Συγχώνευση	40
5.5 Δημιουργίας Κοινοπραξίας με Altamira	41
5.6 Συνοπτικός Οδηγός Αναδιάρθρωσης Δανείων	42
5.7 Ποιότητα Δανειακού Χαρτοφυλακίου από τα Οικονομικά Αποτελέσματα για το εξάμηνο που έληξε στις 30 Ιουνίου 2017 και το εννιάμηνο 30 Σεπτεμβρίου 2017	44 - 45
6 Συμπεράσματα	46
Βιβλιογραφία	47

Εισαγωγή

Θα ήθελα να αρχίσω την εισαγωγή της διατριβής καταρχάς με τον προσδιορισμό του προβλήματος που είναι τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, τα λεγόμενα "κόκκινα δάνεια" στο τραπεζικό σύστημα της Κύπρου.

Τα τελευταία χρόνια βλέπουμε ότι υπάρχει μια παγκόσμια οικονομική κρίση γιατί οι οικονομίες των χωρών αλληλοεπηρεάζονται μεταξύ τους.

Μέσα από την αλόγιστη χορήγηση διαφόρων ειδών δανείων από τις κυπριακές τράπεζες, χωρίς να κοιτάζουν την οικονομική κατάσταση του κάθε νοικοκυριού ή του φυσικού προσώπου ή του νομικού προσώπου που χορηγούσαν και χωρίς να βλέπουν την συνολική εικόνα του πελάτη (ιδιαίτερο φαινόμενο στην Κύπρο ήταν τα μεγάλα ποσά χορηγήσεων στους developers), εάν βασικά μπορεί να ανταπεξέλθει στην αποπληρωμή του δανείου που του χορηγούσαν, επειδή όμως ήταν γνωστός του Α ή του Β, του έδιναν το δάνειο, άρα είχαμε το φαινόμενο της κακής διαχείρισης του χαρτοφυλακίου των τραπεζών.

Μέσα από την αδυναμία τους τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις να αποπληρώσουν τα δάνεια τους (ανεργία, μείωση μισθών, είτε της αδιαφορίας τους και της νοοτροπίας τους) ή αλλιώς να καταστούν τα δάνεια τους εξυπηρετούμενα, ήταν η πρωταρχική αιτία για την δημιουργία των σημαντικότερων ζημιών στους ισολογισμούς των τραπεζών και προσπαθούν με κάθε τρόπο να βρουν την καλύτερη λύση για να καλύψουν όλες τις "μαύρες τρύπες" τις λεγόμενες που δημιουργήθηκαν μέσα από το φαινόμενο των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Ο σκοπός της μελέτης είναι ο αναγνώστης να αντιληφθεί πόσο τεράστιο θέμα και βασικό είναι τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια των τραπεζών για την οικονομία αλλά και να του δώσω μια σφαιρική εικόνα για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια.

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μια γενική, θεωρητική εισαγωγή για το Χρηματοπιστωτικό Σύστημα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται μια ιστορική αναδρομή για την παγκόσμια οικονομική κρίση, με την προέκτασή της στην Ευρώπη αλλά και στην Κύπρο, όπου γίνεται αναφορά στα αίτια που οδήγησαν την οικονομία της Κύπρου στην μεγαλύτερη (προς το παρόν) κρίση στην ιστορία της.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται μια περιγραφή του τραπεζικού τομέα στην Κύπρο, όπου θεωρείται υπερμεγέθης αλλά και το πόσο άλλαξε ο τραπεζικός χάρτης της Κύπρου από το 2008 μέχρι σήμερα και το πόσο συρρικνώθηκε.

Στο τέταρτο κεφάλαιο επιχειρείται μια λεπτομερής παρουσίαση και διερεύνηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, των αναδιαρθρώσεων των χορηγήσεων, πως επηρεάζουν την βιωσιμότητα των τραπεζών αλλά και το πώς επηρεάζουν την Κυπριακή οικονομία. Στοιχεία

και αριθμοί που μας δείχνουν το μέγεθος του προβλήματος των κόκκινων δανείων για τις κυριότερες τράπεζες που αποτελούν το τραπεζικό σύστημα της Κύπρου. Οι τραπεζικοί κίνδυνοι από τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια αλλά και οι τρόποι αντιμετώπισης του φαινομένου.

Στο πέμπτο κεφάλαιο της μελέτης μου παρουσιάζονται αναλυτικά τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια για την Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα.

Στο έκτο και τελευταίο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της μελέτης.

Κεφάλαιο 1

Χρηματοπιστωτικό Σύστημα

1.1 Εισαγωγή και λειτουργίες του χρηματοπιστωτικού συστήματος

Το χρηματοπιστωτικό σύστημα μιας οικονομίας αποτελείται από ένα σύνολο θεσμών, οργανισμών και αγορών, που λειτουργούν ως "ενδιάμεσοι" μεταξύ των πλεονασματικών και των ελλειμματικών οικονομικών δραστηριοτήτων και μονάδων (Κορλίρα 2006 : 41).

Αυτή η "διαμεσολάβηση" βασίζεται σε μια διπλή λειτουργία, η οποία απευθύνεται αφενός μεν προς τις πλεονασματικές μονάδες με στόχο τη συγκέντρωση των "περισσευμάτων" (αποταμιεύσεων) τους και αφετέρου προς τις ελλειμματικές μονάδες με στόχο την εξυπηρέτηση των χρηματοδοτικών (δανειακών) αναγκών τους. Στα πλαίσια αυτής της λειτουργίας, όλοι αυτοί οι ενδιάμεσοι χρηματοδοτικοί θεσμοί και οργανισμοί, μαζί με τις χρηματοοικονομικές αγορές προσφέρουν μια εξειδικευμένη αλλά και απαραίτητη υπηρεσία στο οικονομικό σύστημα: συλλέγουν τις αποταμιεύσεις και τα ταμειακά περισσεύματα από έναν πολύ μεγάλο αριθμό αποταμιευτών – όπου ο "μέσος" (τυπικός) αποταμιευτής είναι ταυτόχρονα και "μικρού" μεγέθους – και κατόπιν ομαδοποιούν τα συλλεγόμενα χρηματικά ποσά και τα "μετασχηματίζουν" σε μορφές και ποσότητες τέτοιες ώστε να αρμόζουν στην κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών των ελλειμματικών μονάδων – όπου η "μέση" (τυπική) ελλειμματική μονάδα είναι ταυτόχρονα και "μεγάλου" μεγέθους (Κορλίρα 2006 : 41-42).

Μπορούμε λοιπόν να θεωρήσουμε ότι οι υπηρεσίες που προσφέρουν στο οικονομικό σύστημα οι θεσμοί, οι οργανισμοί και οι αγορές που συνθέτουν το χρηματοπιστωτικό σύστημα αφορούν στα εξής: στη δυνατότητα προσέλκυσης (ή "κινητοποίησης") αποταμιευτικών κεφαλαίων, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η συγκέντρωση "επαρκών"

αποταμιευτικών πόρων και στην ικανότητα "μετασχηματισμού" των συγκεντρωθέντων κεφαλαίων, έτσι ώστε να εξυπηρετούνται οι χρηματοδοτικές ανάγκες του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα (Κορλίρα 2006 : 41-42).

Η ύπαρξη ενός οργανωμένου και αναπτυγμένου χρηματοπιστωτικού συστήματος συμβάλλει ουσιαστικά τόσο στην ομαλή λειτουργία όσο και στην ανάπτυξη της οικονομίας. Οι θεσμοί, οι οργανισμοί και οι αγορές που συνθέτουν το χρηματοπιστωτικό σύστημα, επιτελούν τρεις ουσιαστικές λειτουργίες : πρώτον προσφέρουν στις πλεονασματικές μονάδες τη δυνατότητα επωφελούς τοποθέτησης των ταμειακών και εισοδηματικών περισσευμάτων τους και έτσι ενισχύουν τόσο το πνεύμα και τις πρακτικές της εξοικονόμησης πόρων όσο και τη ροπή προς αποταμίευση. Δεύτερον συλλέγουν και συγκεντρώνουν τα διάφορα περισσεύματα των πλεονασματικών μονάδων, που κατά κανόνα αποτελούνται από πολύ μεγάλο αριθμό μικροποσών και τα μετασχηματίζουν σε μικρότερο αριθμό μεγαλύτερων ποσών, δηλαδή σε πάσης φύσεως χρηματοδοτικά εργαλεία και πακέτα, ώστε να γίνουν κατάλληλα για την ικανοποίηση των απλών χρηματοδοτικών και των δανειακών αναγκών των πάσης φύσεως οικονομικών μονάδων που τα χρειάζονται, επιτυγχάνοντας (κατά κανόνα) και μείωση του κόστους χρηματοδότησης. Και τρίτο καλύπτουν τις πρόσκαιρες χρηματοδοτικές ανάγκες εκείνων των οικονομικών μονάδων που οι συναλλαγές τους χαρακτηρίζονται από ετεροχρονισμό πληρωμών – εισπράξεων, διευρύνοντας τις δυνατότητες της "αριστοποιητικής" συμπεριφοράς τους (Κορλίρα 2006 : 45-46).

1.2 Τα κυριότερα τμήματα που συνθέτουν το χρηματοπιστωτικό σύστημα

Το τραπεζικό σύστημα και η κεφαλαιαγορά αποτελούν τα δυο κυριότερα τμήματα του συνόλου των ενδιάμεσων χρηματοδοτικών οργανισμών και αγορών που συνθέτουν το χρηματοπιστωτικό σύστημα της οικονομίας (Κορλίρα 2006 : 46-47).

Από αυτά τα δύο τμήματα, το τραπεζικό σύστημα έχει τη μεγαλύτερη σημασία, με την έννοια ότι συγκεντρώνει το μεγαλύτερο τμήμα των εγχώριων αποταμιεύσεων και ταυτόχρονα καλύπτει το μεγαλύτερο τμήμα των δανειακών αναγκών του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα (Κορλίρα 2006 : 46-47).

Η κεφαλαιαγορά, αποτελούμενη από το χρηματιστήριο και τα θεσμικά χαρτοφυλάκια, έχει ποσοτική σημασία που ποικίλλει από χώρα σε χώρα, με γενική τάση να αυξάνεται η σημασία

της όσο αυξάνεται και το επίπεδο ανάπτυξης και ο βαθμός εκσυγχρονισμού της οικονομίας (π.χ. αγορά ομολόγων ή αγορά μετοχών) (Κορλίρα 2006 : 46-47).

Τέλος υπάρχει και ένα άλλο τμήμα του χρηματοπιστωτικού συστήματος που αποτελείται από τους "οργανισμούς συλλογικών αποταμιεύσεων", με κυριότερο εκπρόσωπο τα ασφαλιστικά ταμεία και τις εταιρείες ή οργανισμούς ιδιωτικών ασφαλίσεων. Αυτοί οι "οργανισμοί" συγκεντρώνουν ένα σημαντικό τμήμα των ιδιωτικών αποταμιεύσεων και (εφόσον δεν είναι ελλειμματικοί) συμμετέχουν ενεργά στην κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα (Κορλίρα 2006 : 46-47).

1.2.1 Το Τραπεζικό σύστημα

Το τραπεζικό σύστημα αποτελεί την καρδιά του χρηματοπιστωτικού συστήματος μιας χώρας. Σε αυτό εντάσσονται οργανισμοί που κατέχουν τον ρόλο του διαμεσολαβητή ανάμεσα σε αποταμιευτές και πιστούχους, εξασφαλίζοντας τον μετασχηματισμό της ρευστότητας. Το τραπεζικό σύστημα συμβάλλει στην ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας με την τόνωση της εγχώριας ζήτησης, την χρηματοδότηση δυναμικών κλάδων της οικονομίας και καινοτόμων επενδυτικών πρωτοβουλιών.

Η αποτελεσματικότητα της συμβολής του εξαρτάται από την ύπαρξη αξιόπιστου θεσμικού πλαισίου το οποίο ρυθμίζει την λειτουργία της κοινωνίας σε οικονομικό επίπεδο και στηρίζει τις αναπτυξιακές διαδικασίες.

Κομβικό ίδρυμα του χρηματοοικονομικού συστήματος είναι η κεντρική τράπεζα της κάθε χώρας, η οποία εποπτεύει την τήρηση χρηματικών και πιστωτικών όρων (π.χ. εφαρμόζει νομισματική πολιτική) χρησιμοποιώντας εργαλεία, όπως παρεμβάσεις στην ανοικτή αγορά, έμμεση προσφορά ρευστών στο τραπεζικό σύστημα ή επικουρικές πιστωτικές διευκολύνσεις (discount window loans) και υποχρεωτικά ρευστά διαθέσιμα (legal reserve requirements). Η κεντρική τράπεζα έχει δυναμική επιρροή στην κερδοφορία, τη μεγέθυνση και τη βιωσιμότητα των τραπεζών και των ανταγωνιστών τους στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες. Ακόμα διεξάγει έρευνες και μελέτες σχετικά με τον ιδιωτικό και επιχειρηματικό δανεισμό, με την στατιστική επεξεργασία των ευρημάτων και την διεξαγωγή πορισμάτων για την πορεία της οικονομίας του κράτους. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση αυτόν τον ρόλο ασκεί η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα που εδρεύει στη Φρανκφούρτη (Θωμαδάκης & Ξανθάκης 2011: 61).

Οι εμπορικές τράπεζες ως μεγαλύτερες οντότητες, τείνουν να προσφέρουν ένα ευρύτερο φάσμα υπηρεσιών από οποιουδήποτε άλλους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς. Οι κύριες λειτουργίες και υπηρεσίες που προσφέρονται από τις τράπεζες και τους χρηματοπιστωτικούς ανταγωνιστές τους περιλαμβάνουν: πρώτον τον δανεισμό και την επένδυση των χρημάτων

(πιστωτική λειτουργία), δεύτερον τις πληρωμές των πελατών τους προκειμένου να τους διευκολύνουν στις αγορές αγαθών και υπηρεσιών (λειτουργία πληρωμών), τρίτον τη διαχείριση και προστασία των χρημάτων και περιουσιών των πελατών και τέταρτον τη βοήθεια στους πελάτες για την συλλογή νέων κεφαλαίων και την αποδοτική επένδυσή τους (μέσω των χρηματιστηρίων, των επενδυτικών τραπεζικών εργασιών και των προϊόντων αποταμίευσης) (Θωμαδάκης & Ξανθάκης 2011: 59-60).

Σημαντικές τάσεις που έχουν επιπτώσεις στη λειτουργία και την απόδοση των εν λόγω οργανισμών και ιδρυμάτων περιλαμβάνουν σήμερα τα εξής: τη διεύρυνση των επιλογών των τραπεζών (π.χ. μεγαλύτερη διαφοροποίηση των προϊόντων), την παγκοσμιοποίηση της χρηματοοικονομικής αγοράς και την διάδοση των υπηρεσιών παγκοσμίως (πχ. την γεωγραφική διαφοροποίηση), τη χαλάρωση ή την ελαχιστοποίηση των κρατικών περιορισμών (πχ. την άρση των ελέγχων), τον αυξανόμενο ανταγωνισμό μεταξύ των τραπεζών και των πιο στενών χρηματοπιστωτικών ανταγωνιστών τους. την τάση εξομοίωσης όλων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων εφόσον προσφέρουν παρόμοιες υπηρεσίες, τη μείωση του αριθμού των τραπεζών (συγχωνεύσεις) και την αυξανόμενη αυτοματοποίηση της παραγωγής και της πώλησης χρηματοοικονομικών υπηρεσιών (δηλαδή τεχνολογική αλλαγή) ώστε να προσφέρονται μεγαλύτερες ευκολίες στους πελάτες για να έχουν καλύτερη πρόσβαση στις ευρύτερες αγορές και να προωθείται με αυτόν τον τρόπο η μείωση του κόστους (Θωμαδάκης & Ξανθάκης 2011: 60).

1.2.1.1 Ο Τραπεζικός Δανεισμός

Η χορήγηση δανείων είναι η κύρια οικονομική λειτουργία των τραπεζών. Οι τράπεζες υποστηρίζουν τις κοινότητες και τα κράτη παρέχοντας πίστωση, ώστε να χρηματοδοτηθεί η ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων, να στηριχθούν οι υπάρχουσες δραστηριότητες και να δημιουργηθούν θέσεις εργασίας για να μπορέσουν να αυξηθούν τα εισοδήματα και να ανέβει το βιοτικό επίπεδο.

Η επικινδυνότητα του δανεισμού έγκειται στο γεγονός ότι η ποιότητα των δανείων επηρεάζεται όχι μόνο από εξωτερικούς αλλά και από εσωτερικούς παράγοντες. Οι εξωτερικοί παράγοντες περιλαμβάνουν τις αλλαγές την οικονομία, τις φυσικές καταστροφές και τους κανονισμούς που επιβάλλονται από την κυβέρνηση. Οι εσωτερικοί παράγοντες που επηρεάζουν τον κίνδυνο του δανείου περιλαμβάνουν τα διοικητικά λάθη, την παράνομη χειραγώγηση και τις αδύνατες ή αναποτελεσματικές πολιτικές δανεισμού (Θωμαδάκης & Ξανθάκης 2011: 85).

1.2.1.2 Κίνδυνοι εμπορικών τραπεζών

Η απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων, η διεύρυνση και εμβάθυνση των αγορών χρήματος και κεφαλαίων αύξησε τη ζήτηση για εργασίες επενδυτικής τραπεζικής, οδηγώντας στη δημιουργία και χρησιμοποίηση νέων χρηματοπιστωτικών εργαλείων. Στο πλαίσιο αυτό οι εμπορικές τράπεζες άρχισαν να καθίστανται ευάλωτες στους κινδύνους που απορρέουν από τη λειτουργία τους στις ανοικτές και ανταγωνιστικές αγορές (Μελάς 2009 : 73).

Μια εμπορική τράπεζα το οποίο λειτουργεί στο πλαίσιο της οικονομίας της αγοράς, υπάρχει πιθανότητα να υποστεί οικονομικές ζημιές εξαιτίας της πραγμάτωσης ενός μη αναμενόμενου γεγονότος. Η πιθανότητα αυτή στα χρηματοοικονομικά καλείται "κίνδυνος". Ως κίνδυνος λοιπόν μπορεί να οριστεί η αβεβαιότητα που συνδέεται με κάποιο προσδοκώμενο γεγονός ή αποτέλεσμα. Η σχέση μεταξύ των γεγονότων και τις πιθανότητας να προκύψουν ονομάζεται "κατανομή πιθανοτήτων".

Η κατανομή πιθανοτήτων είναι ένα μέγεθος που υπόκειται σε στατιστική επεξεργασία και προσδιορίζει τον υφιστάμενο κίνδυνο να μη συμβεί ένα προσδοκώμενο γεγονός. Οι κίνδυνοι που διατρέχει ένα πιστωτικό ίδρυμα αποτελούν άμεση συνέπεια των μετασχηματισμών στους οποίους προβαίνουν στο πλαίσιο της χρηματοπιστωτικής τους μεσολάβησης και προκύπτουν από την παροχή εκ μέρους των πιστωτικών ιδρυμάτων των διαφόρων εργασιών εμπορικής τραπεζικής. Οι βασικοί κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν οι εμπορικές τράπεζες είναι ο πιστωτικός κίνδυνος, ο κίνδυνος ρευστότητας, ο κίνδυνος επιτοκίου, ο διαχειριστικός κίνδυνος, ο κεφαλαιακός κίνδυνος ή κίνδυνος φερεγγυότητας, ο κίνδυνος αναχρηματοδότησης, ο συναλλαγματικός κίνδυνος, ο κίνδυνος χώρας (Μελάς 2009 : 73-74).

Θα ήθελα να δώσω βάρος στον πιστωτικό κίνδυνο όπου συνδέεται άμεσα με τα στοιχεία του ενεργητικού του και συγκεκριμένα με τις απαιτήσεις. Συγκεκριμένα ο πιστωτικός κίνδυνος συνίσταται στην αδυναμία των προμηθευτών των απαιτήσεων να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει είτε αυτές αφορούν στην εξυπηρέτηση τόκων είτε στην αποπληρωμή κεφαλαίων. Ο βασικός κορμός των απαιτήσεων ενός τραπεζικού ιδρύματος ως γνωστό αφορά στη χορήγηση δανείων (πάσης φύσεως) και γενικότερα στη χορήγηση πιστοδοτήσεων. Συνεπώς οι δείκτες που χρησιμοποιούνται για τη μέτρηση των πιστωτικών κινδύνων επικεντρώνεται καταρχήν στην καταγραφή και αξιολόγηση του χαρτοφυλακίου πιστοδοτήσεων της τράπεζας. Συγκεκριμένα παρακολουθείται η ποιότητα των χορηγήσεων με βάση το σύστημα πιστωτικής διαβαθμίσεως σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα. Η αξιολόγηση των πελατών βασίζεται σε ένα πλήθος οικονομικών και ποιοτικών κριτηρίων. Με τον τρόπο αυτό καθίσταται εφικτή η εκτίμηση των κινδύνων που αναλαμβάνει η τράπεζα ως προς τις πιστώσεις που χορηγεί, έτσι ώστε να γίνει δυνατή η καλύτερη τιμολόγηση και

ευρύτερη διασπορά των κινδύνων, καθώς και ο υπολογισμός της αποδοτικότητας των πελατών, σταθμισμένη με τους πιστωτικούς κινδύνους. Οι ταξινομήσεις των πιστοδοτήσεων ενός χαρτοφυλακίου συνήθως περιλαμβάνουν τις παρακάτω κατηγορίες: κανονικές πιστοδοτήσεις όπου ικανοποιούν τα πιστωτικά κριτήρια και ανταποκρίνονται πλήρως στις υποχρεώσεις τους, απαιτήσεις σε εμπλοκή όπου οι πιστοδοτήσεις των οποίων η πλήρης αποπληρωμή εμφανίζεται αμφισβητήσιμη βάσει των υπάρχουσών πληροφοριών και οι οποίες γι' αυτό το λόγο υποδηλώνουν ένα βαθμό τελικής ζημιάς που δεν μπορεί να προσδιορισθεί ποσοτικά και χρονικά και απαιτήσεις επισφαλείς όπου είναι οι πιστοδοτήσεις που θεωρούνται μη εισπράξιμες, μερικά ή ολικά (Μελάς 2009 : 74-75).

Κεφάλαιο 2

Η Οικονομική Κρίση

2.1 Το κράχ του 1929, η κρίση του 2007 – 2008 και η Επιρροή της στην Ευρώπη

Η παγκόσμια οικονομική ύφεση του 1929 ήταν μια κατάσταση διεθνούς οικονομικής ύφεσης που διήρκεσε από ένα μέχρι δέκα χρόνια σε διάφορες χώρες του κόσμου. Επρόκειτο για την μεγαλύτερη οικονομική ύφεση της σύγχρονης ιστορίας και χρησιμοποιείται στον 21^ο αιώνα ως παράδειγμα για το πόσο οδυνηρή μπορεί να είναι μια οικονομική καταστροφή. Η "Μεγάλη Ύφεση", όπως χαρακτηρίστηκε στις ΗΠΑ, σύμφωνα με τους αναλυτές προκλήθηκε μετά από το χρηματιστηριακό κράχ, που ξεκίνησε στις 24 Οκτωβρίου του 1929. Το τέρμα της κρίσης στις ΗΠΑ ταυτίστηκε με το έναυσμα της πολεμικής οικονομίας του Β' Παγκόμιου Πολέμου γύρω στο 1939.

Η κρίση είχε καταστροφικές επιπτώσεις, όπου επηρεάστηκε το διεθνές εμπόριο, τα προσωπικά εισοδήματα, τα έσοδα από φόρους, οι τιμές και τα κέρδη. Η οικονομία πολλών χωρών ανά τον κόσμο επλήγησαν, ιδίως εκείνων που εξαρτιόνταν άμεσα από την βαριά βιομηχανία. Οι κατασκευές πάγωσαν, οι γεωκτηνοτροφικές εργασίες υποχώρησαν λόγω πτώσης των τιμών στις σοδειές. Με τη ζήτηση σε διαρκή υποχώρηση, σε συνδυασμό με την έλλειψη εναλλακτικών εργασιών, περιοχές που εξαρτιόνταν από τον πρωτογενή τομέα όπως εκμετάλλευση γης, ορυχείων και ξύλου υπέφεραν ακόμη περισσότερο.

Η μεγάλη κρίση τερματίστηκε σε διαφορετικό χρόνο ανά χώρα. Οι περισσότερες χώρες εφήρμοσαν προγράμματα ανακούφισης και η πολιτική τους ζώη πέρασε αναταραχές, εξωθώντας την ιδεολογία στα άκρα. Σε ορισμένα κράτη οι απελπισμένοι πολίτες στράφηκαν προς δημαγωγούς εθνικιστές όπως τον Αδόλφο Χίτλερ με αποτέλεσμα την έναρξη του Β' Παγκόμιου πολέμου.

Ο υπερβολικός δανεισμός θεωρείται μια από τις αιτίες της μεγάλης κρίσης. Το εύκολο χρήμα είναι η κύρια αιτία του υπερδανεισμού. Όταν ένας επενδυτής πιστεύει πως μπορεί να βγάλει κέρδος 100% ετησίως δανειζόμενος με επιτόκιο 6% θα δελεασθεί να δανειστεί, να επενδύσει και να κερδοσκοπήσει με τα χρήματα αυτά. Αυτός ήταν και ο πρωτεύων παράγοντας που οδήγησε στην υπερχρέωση του 1929. Εφευρέσεις και τεχνολογικές βελτιώσεις δημιούργησαν τεράστιες επενδυτικές ευκαιρίες, οδηγώντας σε μεγάλα χρέη.

Ποιο κάτω παραθέτω τις επιπτώσεις του Κραχ σε αριθμούς: 12.000.000 έμειναν άνεργοι, 12.000 άνθρωποι έχαναν τη δουλειά τους κάθε μέρα, 20.000 επιχειρήσεις κήρυξαν πτώχευση, 1.616 τράπεζες πτώχευσαν, 1 στους 20 γεωργούς ξεσπιτώθηκαν και 23.000 αυτοκτονίες σημειώθηκαν σε ένα χρόνο (αριθμός ρεκόρ) (<https://www.sansimera.gr/articles/182>).

Η κρίση αυτή έρχεται 78 χρόνια μετά την τελευταία κρίση του 1929 αλλά και παλαιότερες πετρελαϊκές κρίσεις. Η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση του 2007 είναι μια παγκόσμια κατάσταση απειλούμενης οικονομικής ύφεσης στον ευρύτερο χρηματοπιστωτικό και τραπεζικό τομέα με γενεσιουργό χώρα τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Προέκυψε μετά το ξέσπασμα των προβλημάτων στην αγορά στεγαστικών δανείων χαμηλής εξασφάλισης και την αλόγιστη χρήση δομημένων επενδυτικών προϊόντων που εξαρτιόνταν άμεσα από τη δυνατότητα αποπληρωμής των δανείων από τα οποία παράγονταν. Η προσπάθεια απομάκρυνσης του πιστωτικού και του επιτοκιακού κινδύνου από τις τράπεζες, η μετατροπή στάσιμων κεφαλαίων σε εμπορεύσιμους τίτλους και η μετακίνηση των σύνθετων επενδυτικών τίτλων στις καταστάσεις ειδικών οντοτήτων, προκάλεσαν ένα ντόμινο αλυσιδωτών αντιδράσεων στον αμερικανικό και ευρωπαϊκό τραπεζικό και κτηματομεσιτικό τομέα. Χαρακτηριστικά αυτής της γενικευμένης κατάστασης είναι ο κίνδυνος κατάρρευσης τραπεζών από φημολογία, πώληση άλλων σε ιδιαίτερα χαμηλό τίμημα και άσκηση νομισματικής πολιτικής από τις Κεντρικές Τράπεζες με σκοπό τη διάσωση του χρηματοοικονομικού συστήματος και όχι για τη διασφάλιση των τιμών, όπως παραδοσιακά οφείλουν να πράττουν. Ζημιωμένα βγήκαν τα συστήματα που εκτέθηκαν στα "τοξικά", όπως χαρακτηρίστηκαν, τα ομόλογα, συστήματα που στρέφονται πλέον προς ένα νέο κρατικό παρεμβατισμό, παράλληλα με την κατάρτιση σχεδίων επίλυσης της κρίσης προτού επεκταθεί στην ευρύτερη οικονομία των κρατών που επλήγησαν.

Οι τράπεζες βάσει της παραδοσιακής λειτουργίας τους ως διαμεσολαβητές μεταξύ των θετικών και των αρνητικών αποταμιευτών, εκτίθενται στον πιστωτικό κίνδυνο και στον κίνδυνο των επιτοκίων. Το γεγονός αυτό οφείλεται στην ασυμμετρία της πληροφόρησης που επικρατεί στις αγορές χρήματος καθώς στην κεφαλαιαγορά έχουν πρόσβαση κυρίως πλούσιες εταιρείες σε κεφάλαια. Η χρονική υστέρηση που παρατηρείται μεταξύ της εισροής χρημάτων από τις καταθέσεις είναι η αιτία αυτής της έκθεσης στον πιστωτικό και επιτοκιακό κίνδυνο.

Στην αμερικάνικη αγορά στα πλαίσια πολιτικών επιλογών και της οικοδομικής φιλοσοφίας των ΗΠΑ αναπτύχθηκε πολύ μια ιδιαίτερη κατηγορία στεγαστικών δανείων τα λεγόμενα δάνεια χαμηλής εξασφάλισης, όπου επρόκειτο ουσιαστικά για δάνεια που χορηγούνταν χωρίς εγγύηση σε οικογένειες με ιδιαίτερα χαμηλή πιστοληπτική ικανότητα και σε αρκετές περιπτώσεις μη ευκατάστατες. Τα δάνεια αυτά δίνονταν με ευκολία και ανέρχονταν στο 13% της συλλογικής στεγαστικής πίστης των ΗΠΑ.

Στις αρχές του 2007 επικρατούσε έντονη φημολογία γύρω από τη στεγαστική αγορά των ΗΠΑ που παρουσίαζε σημάδια κόπωσης. Αναλυτές εξέφραζαν σε στήλες του οικονομικού τύπου την ανησυχία τους για μια επερχόμενη κρίση. Παράλληλα η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα προέβαινε διαρκώς σε σταδιακές αυξήσεις του ευρωεπιτοκίου ώστε να αντιμετωπίσει τις πληθωρικές πιέσεις που ταλάνιζαν την ευρωπαϊκή οικονομία. Έντονα πλήττονται οι δανειολήπτες ενώ παράγοντες την τραπεζική αγορά συνιστούσαν στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να είναι πιο φειδωλά στη χορήγηση δανείων. Την ίδια στιγμή το δολάριο εξακολουθούσε να υποχωρεί έναντι του ευρώ. Επιχειρήσεις μετέφεραν τα εργοστάσια τους στην Αμερική και η ανεργία στην Ευρώπη αυξανόταν ενώ πλήττονταν παράλληλα και οι εξαγωγές.

Κατά το καλοκαίρι του 2007 κι ενώ πολλοί επίσημοι παράγοντες της αμερικανικής οικονομίας προσπαθούσαν να καθησυχάσουν τους επενδυτές, κεφάλαια της Bear Stearns πτώχευσαν λόγω κατοχής εγγυημένων δανειακών υποχρεώσεων που βασιζόνταν σε στεγαστικά δάνεια χαμηλής εξασφάλισης και της υποχρέωσης της τράπεζας να εξυπηρετεί τις απαιτήσεις των πιστωτών της με ρευστοποίηση των στοιχείων της. Τα πρακτορεία πιστοληπτικής βαθμολόγησης υποβάθμισαν τις εγγυημένες δανειακές υποχρεώσεις που βασιζόνταν σε δάνεια χαμηλής εξασφάλισης και επλήγη η αυτοπεποίθηση της αγοράς για την ασφάλεια στη στεγαστική πίστη.

Στις 9 Αυγούστου του 2007 η μεγάλη κρίση ξεσπά στις ΗΠΑ από την αδυναμία μεγάλων ομάδων του πληθυσμού να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του για τα δάνεια χαμηλής εξασφάλισης. Οι πλειστηριασμοί διαδέχθηκαν ο ένας μετά τον άλλον και ολόκληρες πόλεις έμειναν στο δρόμο. Οι τράπεζες ξέμειναν από ρευστό και οι καταθέτες έσπευσαν στις τράπεζες για να κάνουν ανάληψη των χρημάτων τους. Η αδυναμία είσπραξης των απαιτήσεων των αμερικανικών τραπεζών από τους δανειολήπτες των δανείων χαμηλής εξασφάλισης συνεπάρθηκε και την αδυναμία πληρωμής των υποχρεώσεων σε τοκομερίδια αξίες ομολόγων και σε ομόλογα β' γενιάς στα οποία είχαν επενδύσει πολλές ευρωπαϊκές τράπεζες, την ίδια στιγμή που πλήθαιναν οι αναλήψεις πανικού. Τα ομόλογα που κατείχαν δεν είχαν αντίκρισμα, ενώ το πρόβλημα ρευστότητας προκάλεσε δυσπιστία στη δυνατότητα

αποπληρωμής σε περίπτωση δανεισμού μιας τράπεζας από μια άλλη με αποτέλεσμα να αυξηθούν τα επιτόκια της διατραπεζικής αγοράς.

Κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2007 οι κεντρικές τράπεζες μεσολάβησαν συγχρονισμένα για την τόνωση της χρηματοπιστωτικής αγοράς με "ενέσεις ρευστότητας" και σταθεροποίησαν τις διακυμάνσεις στα βραχυπρόθεσμα επιτόκια. Τα στεγαστικά δάνεια στις ΗΠΑ έγιναν δυσπρόσιτα.

Το Σεπτέμβριο του 2008 ο πρόεδρος της Αμερικής Τζορτζ Μπους πρότεινε την άμεση ενίσχυση της ρευστότητας των τραπεζών για τη διάσωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος πριν να πληγεί περαιτέρω η οικονομία της χώρας, οι εξελίξεις ραγδαίες. Ο απρόσμενος κρατισμός των ΗΠΑ εξέπληξε αρχικά ευχάριστα τα χρηματιστήρια, ενώ αντιδράσεις διατυπώνονταν από τους Αμερικανούς πολίτες για το φορολογικό βάρος που προέβλεπε το σχέδιο Πόλσον, όπου και τελικά καταψηφίστηκε από το Κογκρέσο αυτό το σχέδιο κρατικής ενίσχυσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για αγορά των λεγόμενων "τοξικών ομολόγων" με δημόσιο χρήμα. Οι δείκτες των χρηματιστηρίων σημειώνουν πτώση. Η ευρωπαϊκή ένωση προανήγγειλε σχέδιο αντιμετώπισης του προβλήματος στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Νέα βελτιωμένη πρόταση ψηφίστηκε στην αμερικανική Γερουσία. Παρά ταύτα δεν μπορούν να εγγυηθούν με βεβαιότητα την επιτυχία ενός τέτοιου σχεδίου, ενώ παράγοντες της αγοράς μιλούν για επερχόμενη ύφεση που μπορεί να διαρκέσει μέχρι και 5 χρόνια. Ο πρόεδρος της ΕΚΤ, Ζαν Κλόντ Τρισέ δηλώνει πως η οικονομική κρίση των ΗΠΑ θα επιβραδύνει τους ρυθμούς ανάπτυξης στην Ευρωζώνη, ενώ σε μίνι διάσκεψη κορυφής υπό τον Νικολά Σαρκοζί διατυπώνεται η βούληση να σταθεροποιηθεί ή ακόμα και να πέσει το επιτόκιο της ΕΚΤ μετά την υποχώρηση της τιμής του πετρελαίου και των πληθωριστικών πιέσεων, δηλαδή κάτω από το 4,25%. Πριν τη μίνι σύνοδο κορυφής της Ε.Ε., η Ιρλανδία υπόσχεται πλήρη κρατική εγγύηση των τραπεζικών καταθέσεων των πολιτών της. Στην αντίπερα όχθη του Ατλαντικού, υπερψηφίζεται η βελτιωμένη πρόταση του Πόλσον για οικονομική ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού συστήματος στη Βουλή των Αντιπροσώπων. Λίγες ώρες μετά τη λήξη της ευρωπαϊκής συνόδου κορυφής η Hypo Real Estate, η δεύτερη μεγαλύτερη τράπεζα στεγαστικών δανείων της ευρωπαϊκής οικονομίας, ανακοινώνει ότι το σχέδιο διάσωσης της, ύψους 35 δισ. ευρώ κατέρρευσε, μετά την αποκάλυψη νέων ελλειμμάτων. Πέντε ευρωπαϊκές χώρες αντιμετωπίζουν μεγάλα προβλήματα προσπαθώντας να σώσουν τις μεγάλες ευρωπαϊκές τράπεζες, η Γερμανία, το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο, η Ιταλία και η Ισλανδία. Στην Ιταλία κινδυνεύει η δεύτερη μεγαλύτερη τράπεζα της χώρας, η Unicredit, ενώ το άλλοτε εύρωστο κράτος της μακρινής Ισλανδίας κινδυνεύει με πτώχευση, λόγω της μεγάλης έκθεσης στα τοξικά ομόλογα. Παρά την εφαρμογή του σχεδίου Πόλσον στην Αμερική, οι

ανακατατάξεις στον τραπεζικό τομέα συνεχίστηκαν, όπως επίσης και η κατακόρυφη πτώση των χρηματιστηριακών δεικτών. Το μεγαλύτερο χτύπημα από την κρίση εδέχθη η Ισλανδία, με μεγάλη έκθεση των τραπεζών της στα τοξικά ομόλογα. Παρά τα μεγάλα χρηματικά αποθέματα της η Βρετανία, ακολούθησε το αμερικανικό μοντέλο και ήταν από τις πρώτες χώρες που επλήγησαν από την κρίση. Πολλές τράπεζες κρατικοποιήθηκαν και άλλες συγχωνεύθηκαν. Η Γαλλία ομοίως είχε υιοθετήσει τέτοια προϊόντα, ενώ ανακατατάξεις παρατηρήθηκαν σε Βέλγιο, Ιταλία, Λουξεμβούργο και Ολλανδία.

2.2 Κυπριακή οικονομική κρίση 2012-2013

Η οικονομική κρίση που ξεκίνησε το 2012, υπήρξε η μεγαλύτερη οικονομική κρίση που γνώρισε η Κυπριακή Δημοκρατία. Κύρια αιτία της κρίσης υπήρξε η μεγάλη έκθεση των κυπριακών τραπεζών σε ελληνικά ομόλογα, που κουρεύτηκαν την άνοιξη του 2012.

Τον Σεπτέμβριο του 2011, η κυπριακή οικονομία υποβαθμίστηκε απ' όλους τους μεγάλους οίκους αξιολόγησης. Είχε προηγηθεί η μεγάλη έκρηξη στη βάση «Ευάγγελος Φλωράκης». Παρά τον χαμηλό της πληθυσμό και τη μικρή της οικονομία, η Κύπρος έχει ιδιαίτερα ανεπτυγμένο τραπεζικό κλάδο. Μετά το κούρεμα του ελληνικού χρέους, η έκθεση των κυπριακών τραπεζών σ' αυτό άγγιξε τα 22δισ €, πόσο μεγαλύτερα από το εγχώριο προϊόν της Κύπρου. Το διακρατικό δάνειο που είχε λάβει η Κύπρος από τη Ρωσία ύψους 2,5 δισ ευρώ, ικανό για να καλύψει τις δανειακές ανάγκες της Κύπρου μέχρι το πρώτο τρίμηνο του 2013, ήταν πλέον ανεπαρκές.

Μετά από την υποβάθμιση της κυπριακής οικονομίας από τον οίκο Moody's, στις 13 Μαρτίου 2012, και από τον οίκο Fitch, στις 25 Ιουνίου 2012, η Κύπρος αιτήθηκε την ένταξή της στον Ευρωπαϊκό μηχανισμό στήριξης. Αντιπροσωπεία της τρόικας κατέφθασε στην Κύπρο, στις 25 Ιουνίου 2012, και διαπραγματεύτηκε με την κυβέρνηση του νησιού τους όρους του δανείου. Η κυπριακή κυβέρνηση εξέφρασε τη διαφωνία της στο αρχικό σχέδιο και οι διαπραγματεύσεις συνεχίστηκαν τους επόμενους μήνες. Στις 30 Νοεμβρίου 2012, η κυπριακή κυβέρνηση συμφώνησε με την τρόικα τους όρους διάσωσης της κυπριακής οικονομίας, απομένοντας μόνο να συμφωνηθεί το ακριβές ποσό της αναχρηματοδότησης των τραπεζών. Η συμφωνία περιλάμβανε λήψη μέτρων, όπως περικοπές σε μισθούς και κοινωνικές παροχές, επιπλέον φορολόγηση ειδών πολυτελείας, καυσίμων, τυχερών παιχνιδιών κλπ.

Στις 16 Μαρτίου 2013 επήλθε συμφωνία με την κυπριακή κυβέρνηση στο ποσό των 10 δισ €. Αποφασίστηκε επίσης να αντληθούν επιπλέον 5,8 δισ € με φορολόγηση - κούρεμα των

καταθέσεων στις κυπριακές τράπεζες. Το κούρεμα ορίστηκε στο 6,7% για καταθέσεις έως 100.000 € και 9,9% για καταθέσεις που υπερβαίνουν τα 100.000 €. Η συμφωνία απορρίφθηκε από το κυπριακό κοινοβούλιο στις 19 Μαρτίου 2013 με 36 ψήφους κατά (19 ΑΚΕΛ, 8 ΔΗΚΟ, 5 ΕΔΕΚ, 2 ΕΥΡΩΚΟ, 1 Κίνημα Οικολόγων Περιβαλλοντιστών, 1 ανεξάρτητος) 19 αποχές (ΔΗΣΥ) και μία απουσία.

Στις 25 Μαρτίου οι υπουργοί οικονομικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο κατέληξαν σε νέο σχέδιο, με βάση το οποίο κουρεύονται κατά 40% οι καταθέσεις των κυπριακών τραπεζών που υπερβαίνουν τα 100.000 €, και συγχωνεύονται οι τράπεζες Κύπρου και Λαϊκή.

Μετά τις αρνητικές εξελίξεις για την κυπριακή οικονομία ξεκίνησε δικαστική έρευνα για την απόδοση ευθυνών στους υπαίτιους. Στις 2 Απριλίου παραιτήθηκε ο Κύπριος υπουργός οικονομικών Μιχάλης Σαρρής. Την ίδια περίοδο δημοσίευμα της εφημερίδας Χαραυγή ανέφερε πως συγγενικά πρόσωπα του προέδρου Αναστασιάδη φυγάδευσαν από τις κυπριακές τράπεζες καταθέσεις ύψους 22.000.000 €, λίγο πριν αποφασιστεί το κούρεμα.

Άμεση συνέπεια της οικονομικής κρίσης στην Κύπρο υπήρξε η αύξηση της ανεργίας. Σύμφωνα με την Κυπριακή Στατιστική Υπηρεσία, η ανεργία έφτασε το πρώτο τρίμηνο του 2013 στο 15,9%, από 12,7% στο τελευταίο τρίμηνο του 2012 και 11,1% στο αντίστοιχο πρώτο τρίμηνο του 2012. Σήμερα το ποσοστό ανεργίας είναι 11% (<http://www.mof.gov.cy>).

Κεφάλαιο 3

Ο Τραπεζικός Τομέας της Κύπρου

3.1 Ο Τραπεζικός Χάρτης της Κύπρου

Ραγδαίες αλλαγές έχουν έρθει τα τελευταία πέντε χρόνια στο τραπεζικό σύστημα της Κύπρου. Οι δραματικές εξελίξεις του Μαρτίου το 2013, που έβαλαν λουκέτο στη Λαϊκή Τράπεζα όπου ήταν η δεύτερη μεγαλύτερη τράπεζα στην Κύπρο και στην λήψη μέτρων για αναμόχλευση του τραπεζικού κλάδου, έχουν οδηγήσει σε ραγδαία συρρίκνωση του δικτύου των καταστημάτων των τραπεζών.

Σήμερα έχουμε 56 αδειοδοτημένα πιστωτικά ιδρύματα στην Κύπρο. Τέλος του 2016 το προσωπικό ήταν 10.615 σε σχέση με 10.939 το 2015 και 10.916 το 2014. Το 2012 ο αριθμός προσωπικού ήταν 12.853 και το 2013 στις 11.142.

Με βάση τα στοιχεία που έχω εντοπίσει από την εφημερίδα Φιλελεύθερος τα συνεργατικά πιστωτικά ιδρύματα έχουν το ένα τέταρτο περίπου των καταθέσεων και το ένα πέμπτο των δανείων του συστήματος, διαθέτουν περισσότερα καταστήματα εξυπηρέτησης πελατών σε σχέσεις με όλες τις υπόλοιπες τράπεζες.

Τέλος του 2016, η Τράπεζα Κύπρου που έχει και το μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς είχε 122 καταστήματα ενώ ο Συνεργατισμός ο οποίος είναι δεύτερος στο μερίδιο αγοράς είχε 246 καταστήματα. Στην περίπτωση της Τράπεζας Κύπρου ο αριθμός των καταστημάτων έχει προκύψει μετά και απορρόφηση των εργασιών της Λαϊκής Τράπεζας. Το 2012 το συνεργατικό κίνημα είχε 417 καταστήματα και η Τράπεζα Κύπρου 125.

Σύμφωνα με τους μεσοπρόθεσμους στόχους έως το 2018 ο αριθμός καταστημάτων του συνεργατικού τομέα είναι να μειωθεί σε 200 και οι υπάλληλοι να αυξηθούν σε 2.700.

Η Ελληνική Τράπεζα συρρίκνωσε ελαφρώς το δίκτυο της και είχε 53 καταστήματα τέλος του 2016 από 56 το 2015 και 66 το 2012. Το προσωπικό της Ελληνικής τέλος του 2016 ήταν 1.521 από 1.430 το 2015.

Σημαντική παρουσία στην Κύπρο έχουν και οι ελληνικές τράπεζες Alpha Bank Cyprus, Εθνική Τράπεζα (Κύπρου) και Eurobank. Ο αριθμός των καταστημάτων της Alpha Bank ανέρχεται σε 22 το 2016 από 24 το 2015 και 31 που ήταν το 2012. Απασχολούσε 650 άτομα το 2016 σε σχέση με 876 το 2015. Της Εθνικής Τράπεζας Κύπρου ήταν 9 το 2016 όπως και το 2015 από 14 το 2012. Ο αριθμός των εργαζομένων είναι 242 το 2016 από 248 το 2015. Το δίκτυο της Eurobank έχει 8 καταστήματα το 2016 όπως και το 2015 από 7 που ήταν το 2012. Ο αριθμός προσωπικού της τράπεζας είναι 305 το 2016 από 254 το 2015.

Παρουσία στην Κύπρο έχει και η RCB Bank η τέταρτη συστημική τράπεζα με δύο καταστήματα από το 2012 μέχρι το 2016. Ο αριθμός των υπαλλήλων της αυξήθηκε σε 360 το 2016 από 253 το 2015 και 186 το 2012.

Στην έκθεση μεταξύ άλλων αναφέρεται ότι οι χώρες της ζώνης του ευρώ που έχουν υποστεί σημαντική υποβάθμιση στην πιστοληπτική τους ικανότητα από το τέλος του 2008 είναι οι Ιρλανδία, Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία, Κύπρος, Πορτογαλία και Σλοβενία.

(<http://www.philenews.com/oikonomia/kypros/article/406084/to-mnimonio-syrriknose-ton-trapeziko-charti>)

3.2 Οίκος Moody's

Ο οίκος Moody's δηλώνει ότι ο τραπεζικός τομέας είναι αγκάθι για την οικονομία της Κύπρου. Ιδιαίτερα ευάλωτη στην εκδήλωση κινδύνων χαρακτηρίζει την κυπριακή οικονομία ο διεθνής οίκος αξιολόγησης Moody's, υπογραμμίζοντας τους σημαντικούς κινδύνους και αβεβαιότητες που εξακολουθούν να υπάρχουν στον τραπεζικό τομέα, λόγω του ψηλού ποσοστού των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Ο Moody's διατηρεί τη μακροπρόθεσμη πιστοληπτική ικανότητα της Κύπρου στη βαθμίδα Βα3, από τον περασμένο Ιούλιο, οπότε είχε προχωρήσει σε αναβάθμιση της κυπριακής οικονομίας, η οποία χρειάζεται τρεις αναβαθμίσεις από τον αμερικανικό οίκο για να εισέλθει σε επενδυτική βαθμίδα. Στην ετήσια έκθεσή του για την Κύπρο, που δημοσιεύεται σήμερα, ο διεθνής οίκος αξιολόγησης σημειώνει ότι "η Κύπρος είναι ιδιαίτερα ευάλωτη στον κίνδυνο εκδήλωσης γεγονότων, αντανακλώντας τους σημαντικούς κινδύνους που εξακολουθούν να υπάρχουν στον τραπεζικό τομέα. Οι κυριότερες κυπριακές τράπεζες έχουν πολύ χαμηλές αξιολογήσεις και ο τραπεζικός τομέας παραμένει μεγάλος" υποδεικνύει. Επίσης αναφέρει ότι η σταθερότητα του

χρηματοπιστωτικού τομέα της χώρας και των τραπεζικών ισολογισμών έχει ενισχυθεί μέσω των αυξημένων κεφαλαιακών αποθεμάτων, της πώλησης δραστηριοτήτων τους στο εξωτερικών και της βελτίωσης του προφίλ χρηματοδότησης των τραπεζών. Παρόλα αυτά, σύμφωνα με τον οίκο αξιολόγησης, οι αβεβαιότητες παραμένουν σε ό,τι αφορά την ευρωστία του τραπεζικού τομέα, δεδομένων των πολύ ψηλών ποσοστών μη εξυπηρετούμενων δανείων, τόσο των νοικοκυριών όσο και των επιχειρήσεων. Σύμφωνα με τον Moody's, το πιστωτικό προφίλ της Κύπρου (Βα3 θετικό) αντανάκλα τις πρόσφατες βελτιώσεις στην οικονομική ανθεκτικότητα της χώρας, την ισχυρή αναπτυξιακή δυναμική που καταγράφει και τις ισχυρές δημοσιονομικές επιδόσεις. Την ίδια ώρα σημειώνει ότι η Κύπρος αντιμετωπίζει πιστωτικές προκλήσεις που προκύπτουν από τη μικρή και σχετικά μη διαφοροποιημένη οικονομία της, καθώς και τα ψηλά επίπεδα χρέους της κυβέρνησης, των τραπεζών και των νοικοκυριών.

Η Σάρα Κάρλσον, Αντιπρόεδρος της Moody's και συντάκτης της έκθεσης δήλωσε ότι: "Η αναπτυξιακή δυναμική της Κύπρου, σε συνδυασμό με τις ισχυρές δημοσιονομικές επιδόσεις, συνέβαλε στη μείωση του δείκτη χρέους της χώρας προς το ΑΕΠ το 2016 για πρώτη φορά από το 2008" και "η χώρα έχει ανακτήσει την πρόσβασή της στις αγορές και διατηρεί ένα απόθεμα ρευστών, που θα βοηθήσουν στην κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών της επόμενης χρονιάς.

Ο Moody's έχει αναθεωρήσει προς το πάνω την πρόβλεψή του για την ανάπτυξη του ΑΕΠ το 2017 στο 3,5% από 2,7%, και για το 2018 στο 3,2% από 2,5%, αναμένοντας σταδιακή συγκράτηση της ανάπτυξης.

Παρόλο που ο διεθνής οίκος αξιολόγησης αναμένει ότι η εξυπηρέτηση του ιδιωτικού χρέους των νοικοκυριών θα έχει ως αποτέλεσμα την επιβράδυνση της αύξησης της ιδιωτικής κατανάλωσης, εντούτοις θεωρεί ότι η ιδιωτική κατανάλωση θα είναι η κινητήριος δύναμη της συνεχιζόμενης επέκτασης, υποστηριζόμενη από ευνοϊκές εξελίξεις στον τομέα της αγοράς εργασίας και στον σημαντικό τομέα του τουρισμού.

"Μετά τις έντονες προσπάθειες δημοσιονομικής εξυγίανσης που πραγματοποιήθηκαν τα τελευταία χρόνια, το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό πλαίσιο της κυβέρνησης για το 2017-19 υιοθετεί μια γενικά ουδέτερη δημοσιονομική πολιτική, με ελαφρά επιδείνωση του ισοζυγίου του προϋπολογισμού της γενικής κυβέρνησης για το 2018", αναφέρει ο Moody's.

Ο οίκος προβλέπει συνολικό έλλειμμα μόλις 0,4% του ΑΕΠ για το 2017 και πρωτογενή πλεονάσματα περίπου 2,1% του ΑΕΠ ως το 2018, γεγονός που θα υποστηρίξει τη μείωση του χρέους, όπως σημειώνει. Επιπλέον, αναφέρεται στις προβλέψεις των κυπριακών αρχών ότι το πρωτογενές ισοζύγιο μεσοπρόθεσμο θα παραμείνει πλεονασματικό, της τάξεως του 2,5% το 2018 και του 3,4% το 2019. Με βάση το κεντρικό σενάριο του οίκου αξιολόγησης, το δημόσιο χρέος θα μειωθεί γύρω στο 92% του ΑΕΠ μέχρι το 2019. Η θετική προοπτική για το αξιόχρεο της Κύπρου αντανάκλα την άποψη του Moody's ότι οι βελτιώσεις της οικονομικής αντοχής και της δημοσιονομικής ισχύος της κυπριακής οικονομίας είναι πιθανό να διατηρηθούν.

<https://www.offsite.com.cy/articles/eidiseis/oikonomia/234923-moodys-o-trapezikos-tomeas-agkathi-gia-tin-oikonomia-tis-kyproy>

Κεφάλαιο 4

Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια

4.1 Γενικά Εισαγωγικά

Ένα από τα βασικά καθήκοντα των τραπεζών είναι η χορήγηση δανείων τα οποία επιτρέπουν στις επιχειρήσεις να πραγματοποιούν επενδύσεις και να δημιουργούν θέσεις εργασίας. Τα δάνεια επιτρέπουν επίσης στους ιδιώτες να αγοράσουν, για παράδειγμα, ένα αυτοκίνητο, ένα σπίτι ή μια τηλεόραση. Έτσι, η τράπεζα αποκομίζει κέρδος από τον τόκο που λαμβάνει επί των δανείων αυτών. Η χορήγηση δανείων ενέχει ωστόσο κινδύνους, καθώς η τράπεζα δεν μπορεί ποτέ να είναι σίγουρη ότι η επιχείρηση ή ο ιδιώτης θα αποπληρώσει το δάνειο εντός της συμφωνηθείσας προθεσμίας. Εάν ο δανειολήπτης σταματήσει την αποπληρωμή δανείου ή τόκου, έπειτα από ένα ορισμένο χρονικό διάστημα η τράπεζα πρέπει να κατατάξει το δάνειο στην κατηγορία «επισφαλή δάνεια» («κόκκινα δάνεια») ή «μη εξυπηρετούμενα δάνεια». Ένα εξυπηρετούμενο δάνειο, σε αντίθεση γενικότερα με το μη εξυπηρετούμενο, παρέχει στην τράπεζα έσοδα από τόκους τα οποία εκείνη χρειάζεται για να αποκομίζει κέρδος και να χορηγεί νέα δάνεια.

Οι ευρωπαϊκές εποπτικές αρχές θεωρούν συνήθως ένα δάνειο μη εξυπηρετούμενο όταν ο δανειολήπτης έχει καθυστερήσει να καταβάλει τις συμφωνηθείσες δόσεις πάνω από 90 ημέρες. Αυτό συμβαίνει συνήθως όταν ο δανειολήπτης αντιμετωπίζει αναπάντεχα οικονομικά προβλήματα, για παράδειγμα, όταν κάποιος μείνει άνεργος και επομένως δεν μπορεί να αποπληρώσει το στεγαστικό του δάνειο κατά τα συμφωνηθέντα ή όταν μια επιχείρηση αντιμετωπίζει οικονομικές δυσκολίες. Στη χειρότερη περίπτωση, ο δανειολήπτης βρίσκεται σε πλήρη αδυναμία να αποπληρώσει το δάνειο και η τράπεζα πρέπει να προβεί σε διόρθωση της αξίας του δανείου στον ισολογισμό της - μερικές φορές ακόμη και να εγγράψει μηδενική αξία. Αυτό συχνά αναφέρεται ως «διαγραφή» δανείου.

Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια είναι συνηθισμένο φαινόμενο για τις τράπεζες, επειδή συχνά οι άνθρωποι μένουν άνεργοι και οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες. Για να εξασφαλίσει την επιτυχημένη λειτουργία της σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα, μια τράπεζα πρέπει να διατηρεί το επίπεδο των επισφαλών δανείων στο ελάχιστο ούτως ώστε η χορήγηση δανείων να εξακολουθεί να της αποφέρει κέρδος. Μόλις η αξία των μη εξυπηρετούμενων δανείων υπερβεί ένα ορισμένο επίπεδο, επηρεάζεται αρνητικά η κερδοφορία της τράπεζας γιατί οι πιστοδοτικές της δραστηριότητες της αποφέρουν λιγότερα έσοδα. Οι τράπεζες πρέπει να μεριμνούν για τη διαθεσιμότητα επαρκών κεφαλαίων, δηλαδή να σχηματίσουν πρόβλεψη, σε περίπτωση που χρειαστεί να απομειώσουν ή να διαγράψουν ένα δάνειο κάποια στιγμή. Τόσο η μείωση του εισοδήματος όσο και τα χρήματα που πρέπει να είναι διαθέσιμα για την αντιμετώπιση αυτής της χειρότερης περίπτωσης έχουν ως αποτέλεσμα η τράπεζα να διαθέτει λιγότερα χρήματα για τη χορήγηση νέων δανείων, γεγονός που περιορίζει περαιτέρω τα κέρδη της. Μια τράπεζα με πολύ μεγάλο αριθμό επισφαλών δανείων δεν μπορεί να χορηγεί επαρκείς πιστώσεις στις επιχειρήσεις για τις επενδύσεις τους και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Εάν αυτό συμβαίνει σε πολλές τράπεζες σε ευρεία κλίμακα, επηρεάζεται η οικονομία ως σύνολο και επομένως τα επιμέρους μέλη της κοινωνίας. Οι μειωμένες επενδύσεις των επιχειρήσεων και ο χαμηλότερος αριθμός νέων θέσεων εργασίας οδηγούν σε χαμηλότερη ανάπτυξη.

Οι τράπεζες θα πρέπει εξ αρχής να αποφεύγουν να χορηγούν δάνεια που ενέχουν υπερβολικό κίνδυνο αξιολογώντας με ορθό τρόπο τη φερεγγυότητα των δανειοληπτών. Είναι επίσης σημαντικό να υπάρχει κατάλληλο σύστημα παρακολούθησης ώστε η τράπεζα να εντοπίζει σε πρώιμο στάδιο τότε ένας δανειολήπτης έχει οικονομικές δυσκολίες και να μπορεί να αντιμετωπίσει μια τέτοια κατάσταση. Σε ορισμένες περιπτώσεις, απλά και μόνο η παροχή συμβουλών στον πελάτη σχετικά με τα οικονομικά του αρκεί ώστε να αποτραπεί η μετατροπή ενός δανείου σε μη εξυπηρετούμενο.

Μια τράπεζα διαθέτει διαφορές επιλογές για τη μείωση του επιπέδου των επισφαλών δανείων στα βιβλία της. Μια από αυτές είναι η επαναδιαπραγμάτευση των όρων της δανειακής σύμβασης με τους δανειολήπτες. Αυτό για παράδειγμα μπορεί να σημαίνει ότι εξασφαλίζεται στους δανειολήπτες μεγαλύτερο χρονικό διάστημα αποπληρωμής. Έτσι, κάποιος που έχασε τη δουλειά του ή μια επιχείρηση με πρόσκαιρες οικονομικές δυσκολίες θα μπορέσει να επιβιώσει οικονομικά και, εν τέλει, να αποπληρώσει το δάνειο. Μια τράπεζα μπορεί επίσης να αποφασίσει να πωλήσει τα επισφαλή της δάνεια σε επενδυτές, οι οποίοι συνήθως ζητούν προεξόφληση επί της αξίας. Η τράπεζα ενδέχεται να καταγράψει ζημία με μια τέτοια συναλλαγή, αλλά μια πλήρης διαγραφή προκαλεί συνήθως ακόμα μεγαλύτερη ζημία. Εάν αποτύχουν όλες οι προσπάθειες για την εξεύρεση λύσης, π.χ. επειδή ο δανειολήπτης είναι

αφερέγγυος, οι τράπεζες μπορούν να καταφύγουν σε ένδικα μέσα για να προσπαθήσουν να ανακτήσουν τουλάχιστον μέρος των χρημάτων τους.

Η αντιμετώπιση των μη εξυπηρετούμενων δανείων εντός του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος αποτελεί μία από τις βασικές προτεραιότητες του εποπτικού έργου της ΕΚΤ. Οι εποπτικές αρχές παρακολουθούν το συνολικό επίπεδο των μη εξυπηρετούμενων δανείων στις τράπεζες της ζώνης του ευρώ. Ελέγχουν επίσης κατά πόσο οι επιμέρους τράπεζες διαχειρίζονται επαρκώς την επικινδυνότητα των δανείων τους και εάν έχουν συγκροτήσει κατάλληλες στρατηγικές, δομές διαχείρισης και διαδικασίες. Αυτό αποτελεί μέρος της κοινής διαδικασίας εποπτικού ελέγχου και αξιολόγησης (supervisory review and evaluation process - SREP) η οποία διενεργείται ετησίως για κάθε τράπεζα. Επιπλέον, η ΕΚΤ διενεργεί τακτικά συντονισμένες ασκήσεις για τον έλεγχο της ποιότητας των στοιχείων του ενεργητικού των τραπεζών οι οποίες υπόκεινται στην άμεση εποπτεία τους. Για παράδειγμα, η ΕΚΤ διενέργησε συνολική αξιολόγηση το 2014 στο πλαίσιο της οποίας εξέτασε προσεκτικά τους ισολογισμούς των εποπτευόμενων τραπεζών. Ως αποτέλεσμα, οι τράπεζες θα χρειαστεί ενδεχομένως να προσαρμόσουν το ύψος των μη εξυπηρετούμενων δάνειων τους ή τις προβλέψεις τους για αυτά τα δάνεια, εφόσον εντοπιστούν ζητήματα στο πλαίσιο μιας τέτοιας άσκησης. Υψηλά επίπεδα επισφαλών δανείων απαιτούν αυξημένη προσοχή από την πλευρά της εποπτείας. Επί του παρόντος, μια ειδική ομάδα δράσης της Τραπεζικής Εποπτείας της ΕΚΤ αξιολογεί την κατάσταση των τραπεζών με υψηλά επίπεδα επισφαλών δανείων. Σκοπός της άσκησης είναι να σχεδιαστεί μια κοινή προσέγγιση που να μπορεί να εφαρμόζεται συστηματικά σε όλες τις χώρες για την αντιμετώπιση του ζητήματος. (<https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/ssmexplained/html/npl.el.html>)

4.2 Στόχοι τραπεζών για τις αναδιαρθρώσεις δανείων

Καθορισμός στόχων προς τις τράπεζες για τις αναδιαρθρώσεις δανείων με καθυστερήσεις πέραν των 90 ημερών και το χειρισμό των δανείων με καθυστερήσεις κάτω των 90 ημερών – Επικαιροποίηση στοιχείων (22 Νοεμβρίου 2017)

Όπως είχε ανακοινωθεί στις αρχές του Σεπτεμβρίου 2015, η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου (ΚΤΚ) σε μια προσπάθεια να παράσχει επιπρόσθετα κίνητρα προς τις τράπεζες για αύξηση του όγκου και της ποιότητας των αναδιαρθρώσεων δανείων με καθυστερήσεις πέραν των 90 ημερών αλλά και τη λήψη προληπτικών ενεργειών όσον αφορά τα δάνεια που αρχίζουν να παρουσιάζουν καθυστερήσεις πέραν των 30 ημερών προς αποφυγή μετατροπής τους σε μη εξυπηρετούμενα, είχε προχωρήσει στον καθορισμό στόχων για τέσσερις δείκτες οι οποίοι εφαρμόστηκαν τόσο στο συνολικό χαρτοφυλάκιο όσο και σε επιμέρους χαρτοφυλάκια

(στεγαστικά δάνεια σε νοικοκυριά, άλλα δάνεια σε νοικοκυριά, δάνεια σε επιχειρήσεις με υπόλοιπα μέχρι €1 εκ. και δάνεια σε επιχειρήσεις με υπόλοιπα πέραν του €1 εκ.).

Το υφιστάμενο πλαίσιο στοχοθέτησης είναι υπό αναθεώρηση από την ΚΤΚ, λόγω του ότι ο κύριος σκοπός του έχει παρέλθει. Στο παρόν στάδιο, ο στόχος είναι να διευρυνθούν οι προσπάθειες των τραπεζών για μείωση των μη-εξυπηρετούμενων χορηγήσεων (ΜΕΧ), με άμεσα μέτρα, λαμβάνοντας υπόψη τις κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) για τις ΜΕΧ και τους σχετικούς σχεδιασμούς των τραπεζών. Αναμένεται το νέο πλαίσιο να υλοποιηθεί εντός του 2018. Για το λόγο αυτό, αυτή θα είναι η τελευταία δημοσιοποίηση αποτελεσμάτων βάσει του πλαισίου στοχοθέτησης (ως έχει).

Σχετικά, επισυνάπτεται συγκεντρωτικός πίνακας στον οποίο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των τραπεζών για το δεύτερο τρίμηνο του 2017 σε σχέση με τους στόχους που είχαν τεθεί.

Η γενική εικόνα που παρουσιάζεται είναι ότι, στο σύνολο των τραπεζών που υπόκεινται στους στόχους αναδιάρθρωσης, ο στόχος για τον δείκτη 1 έχει υπερκαλυφθεί ενώ οι στόχοι για τους υπόλοιπους δείκτες (δείκτη 2, δείκτη 3 και δείκτη 4) παρουσιάζουν υστέρηση.

Συγκεκριμένα, ο στόχος για τον δείκτη 1 («Προτεινόμενες βιώσιμες αναδιρθρώσεις») ήταν 14,73% και επιτεύχθηκε 21,08%. Ο στόχος για τον δείκτη 2 («Εγκεκριμένες/Διεκπεραιωμένες βιώσιμες αναδιρθρώσεις») ήταν 15,13% και επιτεύχθηκε 10,42%, παρουσιάζοντας σημαντική υστέρηση. Για τον δείκτη 3 («Αναδιρθρωμένα δάνεια για τα οποία οι όροι που είχαν τεθεί τηρούνται και παρουσιάζουν καθυστερήσεις κάτω των 8 ημερών») ο στόχος ήταν 71,91% και πραγματοποιήθηκε 68,21%. Η μεγαλύτερη υστέρηση σημειώθηκε στον στόχο για τον δείκτη 4 («Δάνεια με καθυστερήσεις από 31-90 ημέρες στην αρχή του τριμήνου τα οποία στο τέλος του τριμήνου δεν παρουσιάζουν καθυστερήσεις») όπου ο στόχος ήταν 43,78% και πραγματοποιήθηκε 25,55%.

Αναφέρεται ότι, κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2017 το σύνολο των δανείων που υπόκειται στους στόχους αναδιάρθρωσης μειώθηκε κατά περίπου €125,4 εκ. σε σύγκριση με €212 εκ. το πρώτο τρίμηνο του 2017 και με €597 εκ. το τέταρτο τρίμηνο του 2016. Το πλαίσιο στόχων αφορά μόνον δάνεια τακτής λήξης που δεν έχουν τερματιστεί και δεν περιλαμβάνει ανακυκλούμενες χορηγήσεις όπως λογαριασμούς παρατραβήγματος. Σημειώνεται ότι μία από τις βασικές επιδιώξεις του πλαισίου στόχων αναδιάρθρωσης είναι να δώσει κίνητρα στις τράπεζες να εξετάσουν το χαρτοφυλάκιο των δανείων τους που παρουσιάζει καθυστερήσεις πέραν των 90 ημερών το οποίο δεν έχει τερματιστεί και να αποφασίσουν κατά πόσο μπορεί

να γίνει μία βιώσιμη αναδιάρθρωση η οποία θα το οδηγήσει σταδιακά στις εξυπηρετούμενες χορηγήσεις.

Από την ανάλυση της ΚΤΚ και τις συζητήσεις με τις τράπεζες, διαφαίνεται ότι εξακολουθούν να υπάρχουν καθυστερήσεις που προκύπτουν κατά τη διαδικασία εξέτασης αιτημάτων για αναδιρθώσεις όπως για παράδειγμα την μη έγκαιρη υποβολή επαρκών στοιχείων όσον αφορά τα εισοδήματα των πελατών, τον χρόνο που αναλώνεται σε συζητήσεις με τους πελάτες προτού καταλήξουν σε πρόταση αναδιάρθρωσης και, σε ορισμένες περιπτώσεις, την υπαναχώρηση των πελατών από τη συμφωνία για αναδιάρθρωση. Επιπρόσθετα, οι περιπτώσεις που έχουν απομείνει είναι δύσκολες και περίπλοκες στο να καταλήξουν σε μια βιώσιμη λύση αναδιάρθρωσης. Ταυτόχρονα, η επιτυχία ορισμένων αναδιρθώσεων εξαρτάται από την δυνατότητα ρευστοποίησης των εξασφαλίσεων εντός των χρονικών ορίων που τίθενται. Όσον αφορά την υστέρηση στην υλοποίηση του δείκτη 4, μεγάλο μέρος οφείλεται στο γεγονός ότι οι τράπεζες, μέσω των ενεργειών τους, καταφέρνουν να συγκρατήσουν, σε μεγάλο βαθμό, τις χορηγήσεις που παρουσιάζουν καθυστερήσεις από 31 μέχρι 90 ημέρες από το να εξελιχθούν σε μη εξυπηρετούμενες αλλά δεν επιτυγχάνουν να μειώσουν τις καθυστερήσεις τους σε μηδέν ημέρες όπως απαιτεί ο δείκτης. Οι τράπεζες συνεχίζουν να λαμβάνουν μέτρα για να βελτιώσουν την απόδοση τους σε σχέση με τις αναδιρθώσεις και να μπορέσουν να υλοποιήσουν τους στόχους που τίθενται. Υπενθυμίζεται ότι οι δείκτες που έχουν καθοριστεί είναι: **Δείκτης 1:** Προτεινόμενες βιώσιμες αναδιρθώσεις ως ποσοστό των δανείων που παρουσιάζουν καθυστερήσεις πέραν των 90 ημερών. Ο δείκτης αυτός δεν είναι σωρευτικός και υπολογίζεται για το τρίμηνο που έληξε και για το κάθε ένα από τα επόμενα δύο τρίμηνα. **Δείκτης 2:** Εγκεκριμένες και αποδεκτές από τον πελάτη βιώσιμες αναδιρθώσεις ως ποσοστό των δανείων που παρουσιάζουν καθυστερήσεις πέραν των 90 ημερών. Ο δείκτης αυτός δεν είναι σωρευτικός και υπολογίζεται για το τρίμηνο που έληξε και για το κάθε ένα από τα επόμενα δύο τρίμηνα. **Δείκτης 3:** Δάνεια που έχουν αναδιρθωθεί και παρουσιάζουν καθυστερήσεις κάτω των 8 ημερών ως προς το σύνολο των δανείων που έχουν αναδιρθωθεί. Ο δείκτης αυτός είναι σωρευτικός και καλύπτει αναδιρθώσεις από την 1 Ιανουαρίου, 2014 μέχρι την αρχή του τριμήνου αναφοράς και μετρά την επιτυχία των αναδιρθώσεων. **Δείκτης 4:** Δάνεια που παρουσίαζαν καθυστερήσεις από 31 μέχρι 90 ημέρες στη αρχή του τριμήνου αλλά μέχρι το τέλος του τριμήνου δεν παρουσιάζουν καθόλου καθυστερήσεις (λόγω αναδιάρθρωσης ή άλλων μέτρων που έλαβε η τράπεζα) ως ποσοστό των δανείων που παρουσίαζαν καθυστερήσεις από 31 μέχρι 90 ημέρες στην αρχή του τριμήνου. Ο δείκτης αυτός επιδιώκει να ασκήσει πίεση στις τράπεζες να ενεργούν για επίλυση των καθυστερήσεων έγκαιρα προτού το δάνειο καταστεί

μη εξυπηρετούμενο. Υπενθυμίζεται ότι όταν ένα δάνειο γίνει μη εξυπηρετούμενο και αναδιαρθρωθεί, τότε παραμένει ως μη εξυπηρετούμενο για περίοδο τουλάχιστον 12 μηνών, ακόμη και αν τηρεί πλήρως το νέο πρόγραμμα αποπληρωμής και δεν παρουσιάζει καθόλου καθυστερήσεις (<https://www.centralbank.cy/el/licensing-supervision/banks/aggregate-cyprus-banking-sector-data>).

4.3 Συγκεντρωτικά Στοιχεία για τον Κυπριακό Τραπεζικό Τομέα (στοιχεία για μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις) με Ημερομηνία Αναφοράς 30 Σεπτεμβρίου 2017

Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου ανάρτησε στις 9 Ιανουαρίου 2018 στην ιστοσελίδα της επικαιροποιημένα συγκεντρωτικά στοιχεία για τον Κυπριακό τραπεζικό τομέα (στοιχεία για μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις) Πιο κάτω παρατίθενται συνοπτικοί πίνακες που παρουσιάζουν την εξέλιξη των συγκεντρωτικών μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων και συναφών δεικτών για όλα τα πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην Κύπρο (εγχώριες εργασίες μόνο) σε ενοποιημένη βάση.

Πίνακας 1: Συνοπτικά συγκεντρωτικά στοιχεία για όλα τα πιστωτικά ιδρύματα

	30/9/2017	31/8/2017	30/6/2017	31/3/2017	31/12/2016	31/12/2015	31/12/2014
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Συνολικές χορηγήσεις	48.564	48.897	49.820	50.401	50.436	58.187	57.224
Συνολικές χορηγήσεις με καθυστέρηση > 90 ημερών	16.479	16.803	17.139	17.374	17.400	20.994	22.015
Συνολικές μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις	21.476	21.865	22.420	23.170	23.810	26.669	27.328
Συνολικές χορηγήσεις που αναδιαρθρώθηκαν	12.375	12.554	12.818	13.043	13.437	14.154	12.860
<i>Εκ των οποίων: εκείνες που παραμένουν στις μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις</i>	8.688	8.802	8.911	9.213	9.759	10.718	9.234
Συνολικές σωρευμένες προβλέψεις	10.067	10.032	10.463	9.875	9.848	10.001	8.974

Πηγή: ΚΤΚ

Πίνακας 2: Συγκεντρωτικοί δείκτες για όλα τα πιστωτικά ιδρύματα

	30/9/2017	31/8/2017	30/6/2017	31/3/2017	31/12/2016	31/12/2015	31/12/2014
	%	%	%	%	%	%	%
Συνολικές χορηγήσεις με καθυστέρηση > 90 ημερών / Συνολικές χορηγήσεις	33,9	34,4	34,4	34,5	34,5	36,1	38,5
Συνολικές μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις / Συνολικές χορηγήσεις	44,2	44,7	45,0	46,0	47,2	45,8	47,8
Συνολικές σωρευμένες προβλέψεις / Συνολικές μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις	46,9	45,9	46,7	42,6	41,4	37,5	32,8
Συνολικές χορηγήσεις που αναδιαρθρώθηκαν / Συνολικές χορηγήσεις	25,5	25,7	25,7	25,9	26,6	24,3	22,5

Πηγή: ΚΤΚ

Πίνακας 3: Συγκεντρωτικά στοιχεία και δείκτες για όλα τα πιστωτικά ιδρύματα κατά θεσμικό τομέα

	Συνολικές χορηγήσεις	Συνολικές μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις	Συνολικές χορηγήσεις με καθυστέρηση > 90 ημερών	Συνολικές χορηγήσεις που αναδιαρθρώθηκαν	Εκ των οποίων: εκείνες που παραμένουν στις μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις	Συνολικές σωρευμένες προβλέψεις	Συνολικές μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις / Συνολικές χορηγήσεις	Συνολικές σωρευμένες προβλέψεις / Συνολικές μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	%	%
Σύνολο	48.564	21.476	16.479	12.375	8.688	10.067	44,2	46,9
Γενική κυβέρνηση	789	37	8	36	25	12	4,6	33,9
Λοιπές χρηματοδοτικές εταιρείες	8.142	483	273	380	284	218	5,9	45,2
Μη χρηματοδοτικές εταιρείες	18.905	9.644	7.095	6.131	4.258	4.988	51,0	51,7
Εκ των οποίων: ΜΜΕ	14.954	8.408	6.473	5.030	3.647	4.361	56,2	51,9
Νοικοκυριά	20.728	11.313	9.102	5.828	4.121	4.849	54,6	42,9

Πηγή: ΚΤΚ

Σχόλια για τους τρεις πίνακες:

Κατά το τρίτο τρίμηνο του 2017, σημειώθηκε περαιτέρω μείωση κατά €944 εκατ. ή 4,2% στο σύνολο των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων σε σύγκριση με το τέλος Ιουνίου 2017, με το μεγαλύτερο μέρος της πτώσης ύψους €498 εκατ. να παρατηρείται εντός Αυγούστου 2017. Οι συνολικές χορηγήσεις συρρικνώθηκαν από €49.820 εκατ. στο τέλος Ιουνίου 2017 στα €48.564 εκατ. στο τέλος Σεπτεμβρίου 2017, παρουσιάζοντας μείωση ύψους €1.256 εκατ. Ως αποτέλεσμα, ο δείκτης μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων προς το σύνολο των χορηγήσεων υποχώρησε από 45% στο τέλος Ιουνίου 2017 στο 44,2% στο τέλος Σεπτεμβρίου 2017. Σημειώνεται ότι, από το Δεκέμβριο 2014 μέχρι το Σεπτέμβριο 2017 σημειώθηκε συνολική πτώση στις μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις ύψους €5,9 δισ. ή 21,4%. Ο δείκτης κάλυψης αυξήθηκε στο 46,9% στο τέλος Σεπτεμβρίου 2017 σε σύγκριση με 46,7% στο τέλος Ιουνίου 2017.

Η καθοδική πορεία των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων οφείλεται σε αναδιαρθρώσεις που ολοκληρώνονται με επιτυχία με το πέρας της περιόδου παρακολούθησης και επανεντάσσονται στην κατηγορία των εξυπηρετούμενων χορηγήσεων, αποπληρωμές, διευθετήσεις χρέους μέσω ανταλλαγής με ακίνητη περιουσία που αναμένεται να οδηγηθεί προς πώληση με σκοπό την ταχύτερη είσπραξη εσόδων καθώς και διαγραφές. Από την ανάλυση των πρόσθετων στοιχείων¹ που συλλέγει η ΚΤΚ όσον αφορά τα δάνεια τακτής λήξης², προκύπτει ότι βελτιώνονται οι παράγοντες που συμβάλλουν στη μείωση των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων, π.χ. τα ποσά που μεταφέρονται στις εξυπηρετούμενες χορηγήσεις λόγω επιτυχούς ολοκλήρωσης των αναδιαρθρώσεων με τη λήξη της περιόδου παρακολούθησης και τις εισπράξεις έναντι αναδιαρθρωμένων χορηγήσεων.

Όπως αναφέρεται πιο πάνω, στη συρρίκνωση των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων συνέτειναν και οι αυξημένες διαγραφές χορηγήσεων, οι οποίες γίνονται στα πλαίσια αναδιαρθρώσεων και συνήθως αφορούν ποσά για τα οποία προϋπάρχουν προβλέψεις επισφάλειας στους λογαριασμούς των πιστωτικών ιδρυμάτων. Πραγματοποιούνται, ωστόσο, και μη συμβατικές ή "λογιστικές" διαγραφές έναντι ποσών που περιλαμβάνονται ήδη στις προβλέψεις με στόχο την πιο αντιπροσωπευτική απεικόνιση των χαρτοφυλακίων χορηγήσεων.

Σε σχέση με τις αποπληρωμές μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων μέσω διακανονισμού που αφορούν ή περιλαμβάνουν απόκτηση ακίνητης περιουσίας/μετοχών έναντι χρεών από τα πιστωτικά ιδρύματα, παρατηρείται ότι οι διευθετήσεις αυτές εφαρμόζονται κυρίως στην περίπτωση μεγάλων επιχειρήσεων.

Σημειώνεται ότι, για τον καθορισμό των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων τα πιστωτικά ιδρύματα εφαρμόζουν τον ορισμό που έχει υιοθετήσει η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών. Με βάση τον ορισμό αυτό, όταν μια μη εξυπηρετούμενη χορήγηση αναδιαρθρώνεται δεν μεταφέρεται αυτόματα στις εξυπηρετούμενες χορηγήσεις αλλά παραμένει υπό παρακολούθηση στην κατηγορία των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων για πρόσθετη περίοδο τουλάχιστον 12 μηνών, ακόμη και αν ο πελάτης ακολουθεί χωρίς καθυστερήσεις το νέο συμφωνημένο πρόγραμμα αποπληρωμής. Οι συνολικές χορηγήσεις που αναδιαρθρώθηκαν μέχρι το τέλος Σεπτεμβρίου 2017 ανέρχονταν στα €12.375 εκατ., από τα οποία €8.688 εκατ. εξακολουθούν να περιλαμβάνονται στις μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις, μερικώς λόγω του ορισμού των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων όπως αυτός επεξηγείται πιο πάνω.

¹ Τα πρόσθετα στοιχεία συλλέγονται στοχευμένα από τα πιστωτικά ιδρύματα που δραστηριοποιούνται ουσιαστικά στην εγχώρια οικονομία (δηλαδή εξααιρούνται τα υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων τρίτων χωρών που βρίσκονται στην Κύπρο).

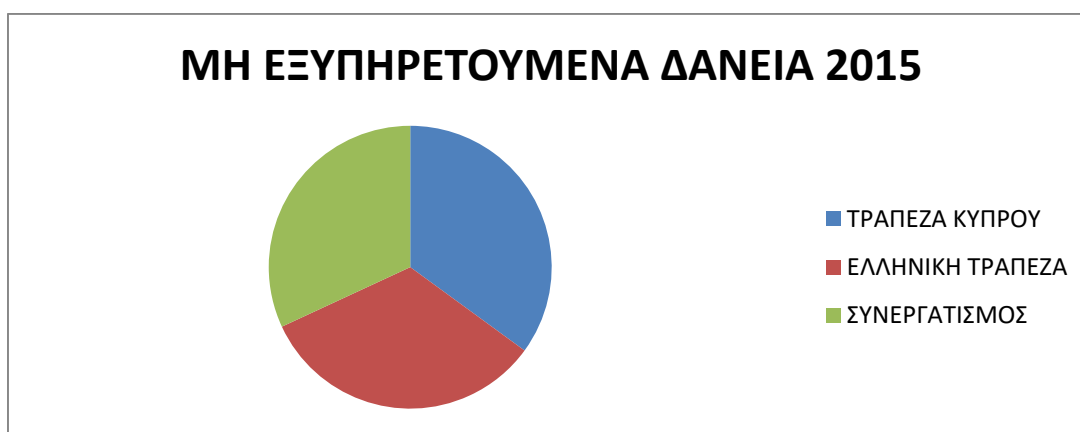
² Οι συνολικές χορηγήσεις περιλαμβάνουν, πέραν των δανείων τακτής λήξης, υπόλοιπα σε λογαριασμούς με ανακυκλούμενο όριο πίστωσης (π.χ. τρεχούμενοι λογαριασμοί παρατραβήγματος).

Τα πιστωτικά ιδρύματα συνεχίζουν εντατικά τις προσπάθειές τους για αναδιάρθρωση των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων στις περιπτώσεις όπου υπάρχουν περιθώρια βιώσιμης διευθέτησης. Παράλληλα, η επιτυχία ορισμένων αναδιρθρώσεων εξαρτάται από τη δυνατότητα ρευστοποίησης των εξασφαλίσεων εντός των χρονικών ορίων που τίθενται. Στο καθαρό υπόλοιπο των αναδιρθρωμένων χορηγήσεων στο τέλος Σεπτεμβρίου 2017 παρουσιάστηκε μείωση ύψους €443 εκατ. σε σύγκριση με το τέλος Ιουνίου 2017 που οφείλεται στην αύξηση σε αποπληρωμές, διαγραφές, διευθετήσεις χρέους μέσω ανταλλαγής με ακίνητη περιουσία και επαναταξινομήσεις χορηγήσεων εκτός της κατηγορίας αναδιρθρώσεων λόγω επιτυχούς ολοκλήρωσης των αναδιρθρώσεων με τη λήξη της περιόδου παρακολούθησης. Στο τέλος του τρίτου τριμήνου 2017, από τις 20.856 συσσωρευμένες αιτήσεις για αναδιάρθρωση, είχε επέλθει συμφωνία με τους δανειολήπτες σε 3.195 περιπτώσεις (14,6%), 17.814 περιπτώσεις (81,5%) είχαν μεταφερθεί για εξέταση στο επόμενο τρίμηνο ενώ 847 περιπτώσεις (3,9%) είχαν απορριφθεί είτε από την τράπεζα είτε από το δανειολήπτη.

(<https://www.centralbank.cy/el/licensing-supervision/banks/aggregate-cyprus-banking-sector-data>)

4.4 Πακετοποίηση Δανείων: Εργαλείο για μη εξυπηρετούμενα δάνεια

Η εικόνα των μη εξυπηρετούμενων δανείων όπως καταγράφηκε στα οικονομικά αποτελέσματα για το πρώτο τρίμηνο του 2015 ήταν τα εξής: Τράπεζα Κύπρου 63% ή €15,2 δις., Ελληνική Τράπεζα 59,2% ή €2,7 δις. και Συνεργατισμός 57,4% ή €6,9 δις.

Διάγραμμα 1. Μη εξυπηρετούμενα δάνεια 2015

(<http://www.sigmalive.com/news/oikonomia/237632/paketopoiisi-daneion-ergaleio-gia-mi-eksypiretomena-daneia>)

Εργαλείο στην προσπάθεια να λυθεί ο γόρδιος δεσμός των υψηλών ποσοστών μη εξυπηρετούμενων δανείων φιλοδοξεί να δώσει η μνημονιακή πρόνοια της πακετοποίησης και πώλησης δανείων σε τρίτους. Ένα ερώτημα που προκύπτει, είναι κατά πόσο οι δανειολήπτες θα επηρεάζονται σε περίπτωση πώλησης των δανείων τους σε τρίτους. Στις πλείστες των περιπτώσεων πωλήσεων δανείων, το τραπεζικό ίδρυμα συνεχίζει, μέσω συμφωνίας, να διαχειρίζεται το δανειακό χαρτοφυλάκιο και τους δανειολήπτες προς όφελος των επενδυτών. Την ίδια ώρα και στον νόμο των εκποιήσεων που ψήφισε η Βουλή, έχει περιληφθεί συγκεκριμένη παράγραφος, η οποία προνοεί ότι: Ο δανειολήπτης, σε περίπτωση πώλησης του δανείου του, θα διατηρεί όλα τα δικαιώματά του, όπως η αναδιάρθρωση του δανείου ή η προσφυγή του στον διαμεσολαβητή. Τα θετικά στοιχεία είναι το ότι μπορεί να θεωρηθεί ως "καθαρή λύση" εφόσον φεύγουν άμεσα από τους ισολογισμούς των τραπεζών τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια (αν αυτά επιλεγούν να πωληθούν), ακόμα σε περίπτωση αναδιάρθρωσης μη εξυπηρετούμενου δανείου, με τη νέα οδηγία, το δάνειο παραμένει ως μη εξυπηρετούμενο για ένα χρόνο, επίσης αντί τα τραπεζικά ιδρύματα να αναμένουν σταδιακή αποπληρωμή των δανείων σε βάθος χρόνου, λαμβάνουν άμεση ρευστότητα και τέλος οι τράπεζες πρέπει να αξιολογούν εάν χρειάζονται την επιπλέον ρευστότητα, αν μπορούν να χορηγήσουν νέα δάνεια, ώστε στη τελική να μην τους δημιουργεί ζημιές μέσω καταθέσεων με αρνητικά επιτόκια. Το ζητούμενο είναι η τιμή πώλησης και ποια δάνεια θα πωληθούν. Πώληση μη εξυπηρετούμενων δανείων συνεπάγεται μεγάλη έκπτωση στην τιμή. Συνήθης πρακτική είναι στα πακέτα δανείων να υπάρχουν και καλά δάνεια ώστε να γίνονται πιο ελκυστικά προς τους πιθανούς αγοραστές. Ένα αρνητικό είναι τα τραπεζικά ιδρύματα πρέπει να μελετήσουν πώς επηρεάζονται οι κεφαλαιακές τους βάσεις κυρίως από την τιμή πώλησης και ακόμη ένα είναι εάν π.χ. έχουμε ένα δάνειο €100 χιλ. για το οποίο η τράπεζα προέβλεψε ζημιές €40 χιλ. (και βάσει αυτών ανακεφαλαιοποιήθηκε), τότε εάν το πωλήσει στις €65 χιλ. καταγράφει κέρδος. Εάν πωληθεί κάτω των €60 χιλ. προκύπτει κεφαλαιακή ανάγκη.

<http://www.sigmalive.com/news/oikonomia/237632/paketopoiisi-daneion-ergaleio-gia-mi-eksypiretoumena-daneia>

Τον χορό πώλησης κόκκινων δανείων πρώτη ανοίγει η Τράπεζα Κύπρου σε άλλο πιστωτικό ίδρυμα και ήδη οι επιστολές προς τους επηρεαζόμενους πελάτες έχουν αρχίσει να αποστέλλονται. Σε πρώτη φάση οι επηρεαζόμενοι πελάτες δεν ξεπερνούν τους 50 και η αξία των δανείων δεν φαίνεται να υπερβαίνει τα €20 εκατ. Το πιστωτικό ίδρυμα που προτίθεται να αγοράσει τα δάνεια είναι κυπριακό και με αυτή την κίνηση αναμένεται να αυξήσει το μερίδιό της στην αγορά. Λόγω όμως ότι ακόμη δεν έχουν κλείσει και τυπικά οι συμφωνίες, η Τράπεζα Κύπρου δεν αναφέρει το όνομα ούτε στις επιστολές που άρχισαν να λαμβάνουν οι πελάτες της. Τα επηρεαζόμενα δάνεια των πελατών της Τράπεζας Κύπρου ήταν μη εξυπηρετούμενα, έχουν αναδιαρθρωθεί, εξυπηρετούνται αλλά με βάση τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για ένα χρόνο εξακολουθούν και παραμένουν στην

κατηγορία των προβληματικών χορηγήσεων. Τα δάνεια αυτά έχουν επιλεγεί επειδή είναι κατηγοριοποιημένα ως ΜΕΔ, έτσι ώστε όταν μεταβιβαστούν να μειωθεί ο αριθμός των κόκκινων δανείων στο χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας Κύπρου. Οι πελάτες ενημερώνονται στην επιστολή ότι η Τράπεζα Κύπρου ενεργεί σύμφωνα με το νόμο και την οδηγία της Κεντρικής. Επιστολές αρχίζουν να λαμβάνουν και οι εγγυητές των δανείων. Ενημερώνονται γραπτώς για το υπόλοιπο λογαριασμού στις 31 Μαρτίου 2017 για τον δανειολήπτη στον οποίο είναι εγγυητές και περιγράφεται η πιστωτική διευκόλυνση.

Στον νόμο που ψήφισε η Βουλή αναφέρεται ότι οποιαδήποτε πιστωτική διευκόλυνση μεταβιβάζεται από πιστωτικό ίδρυμα, χρηματοδοτικό ίδρυμα ή εταιρεία εξαγοράς πιστώσεων (ο εκχωρητής) θεωρείται ότι μεταβιβάζεται στον αγοραστή κατά τον χρόνο της μεταβίβασης, και όλα τα δικαιώματα και υποχρεώσεις που προκύπτουν από τη σύμβαση πιστωτικής διευκόλυνσης. (<http://www.philenews.com/oikonomia/kypros/article/398526>).

Στις 2 Ιανουαρίου το 2018 η Ελληνική Τράπεζα ανακοίνωσε την πώληση δανειακού χαρτοφυλακίου αξίας €145 εκ., 1.158 δανειολήπτες και περίπου 1.977 χορηγήσεις μειώνοντας έτσι τα μη εξυπηρετούμενα της κατά 6,2%. Όπου συμφώνησε την πώληση χαρτοφυλακίου εξασφαλισμένων και μη εξασφαλισμένων προβληματικών δανείων κυρίως μη λιανικής τραπεζικής προς την επενδυτική εταιρεία B2 Kapital Cyprus Ltd, η οποία είναι 100% θυγατρική της B2 Holding ASA, νορβηγικών συμφερόντων. Η συναλλαγή είναι στα πλαίσια της στρατηγικής της τράπεζας για την αναδιάρθρωση του ισολογισμού της και σε συμφωνία με τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου όσον αφορά τη διαχείριση των ΜΕΧ.

Σε πρόσφατα δημοσιεύματα της η Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα ανακοίνωσε ότι είχε μείωση των προβληματικών δανείων κατά €0,8 δις πριν την Altamira. Στις αρχές 2018 ανάλαβε η κοινοπραξία που δημιούργησε με την ισπανική Altamira η οποία και αποτελεί τον μεγαλύτερο ανεξάρτητο διαχειριστή μη εξυπηρετούμενων δανείων στην Ευρώπη και κατέχει εξειδίκευση στα χαρτοφυλάκια λιανικής. Η Altamira Asset Management Cyprus Ltd με την τεχνολογική υπεροχή που προσφέρει το λογισμικό Qualco Collections Systems στοχεύει στη συνολική επίλυση του ζητήματος των κόκκινων δανείων της στο πλαίσιο της Ατζέντας 2022 η οποία αποτελεί τον οδικό χάρτη για τον πλήρη μετασχηματισμό της Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα σε μια ανταγωνιστική τράπεζα και χωρίς εξάρτηση των εσόδων της από τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Περίπου 100.000 μη εξυπηρετούμενα δάνεια θα έχει να διαχειριστή η ισπανική Altamira όπου είναι ύψους €7,2 δις. και ακίνητα ύψους €0,4 δις. Σε αυτή την κοινοπραξία η Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα κατέχει το 49% και η εταιρεία Altamira το 51%.

4.5 Είδη Ρύθμισης των μη εξυπηρετούμενων Δανείων

Για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια μπορούμε να εφαρμόσουμε τις βραχυπρόθεσμες ρυθμίσεις όπου εφαρμόζεται η καταβολή μόνο των τόκων για ένα συγκεκριμένο χρονικό περιθώριο, μειωμένο ποσό της δόσης, ακόμα και περίοδος χάριτος και κεφαλαιοποίηση καθυστερήσεων. Έχουμε τις μακροπρόθεσμες ρυθμίσεις με την μείωση του επιτοκίου και να βάλουν πρόσθετες εξασφαλίσεις, παράταση της διάρκειας των δανείων και διαχωρισμών χορήγησης. Η με οριστική διευθέτηση όπου με εθελοντική ρευστοποίηση του ενυπόθηκου ακινήτου ή πλειστηριασμό του ακινήτου με συναίνεση του δανειολήπτη. Το τελευταίο διάστημα εφαρμόζεται η δημιουργία των βιώσιμων και των μη βιώσιμων δανείων όπου μετατρέπουν το μη εξυπηρετούμενο δάνειο σε δυο δάνεια όπου με την εξόφληση του βιώσιμου δανείου η τράπεζα σου διαγράφει το ποσό που συμφωνήθηκε για το μη βιώσιμο δάνειο. Άλλη μέθοδος είναι η διαγραφή από την αρχή της δημιουργίας του μη εξυπηρετούμενου δανείου του ποσού

που θεωρούνται υπερχρεώσεις και το υπόλοιπο μετατρέπεται σε νέο δάνειο εξυπηρετούμενο με μια δόση στα μέτρα του δανειολήπτη ούτως ώστε να μην μετατραπή πάλι σε μη εξυπηρετούμενο.

Κεφάλαιο 5

Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα

5.1 Προφίλ της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας

Η Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα ιδρύθηκε το 1937 και παρέχει ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών και ασφαλιστικών υπηρεσιών. Αποτελεί ένα μοναδικό συνδυασμό παράδοσης, ιστορίας, δυναμισμού και καινοτομίας, καθώς προέρχεται από συγχωνεύσεις Συνεργατικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων, που διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο στην εξέλιξη του Κυπριακού χρηματοπιστωτικού συστήματος και το καθένα συνέβαλε με τον δικό του ξεχωριστό τρόπο στη διαμόρφωση του σημερινού δυναμικού οργανισμού. Εποπτεύεται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου. Η Κυπριακή Δημοκρατία κατέχει το 77,34% των μετοχών της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας, το Ταμείο Ανακεφαλαιοποίησης το 21,88% και η Συνεργατική Κεντρική Εταιρεία Συμμετοχών το 0,78%. Διαθέτει το μεγαλύτερο δίκτυο καταστημάτων ATM στην Κύπρο και είναι η πρώτη τράπεζα σε καταθέσεις κατοίκων εσωτερικού. Στις 31 Μαρτίου 2017, ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας βρισκόταν στο 15,51%, τα ίδια κεφάλαια ανερχόταν στα €1,2δισ και το σύνολο ενεργητικού στα €13,9δισ. (<http://www.ccb.coop.com.cy/AboutCCB/profile/>).

5.2 Ιστορία του Συνεργατισμού

Το 1909 Ιδρύεται στις 22 Νοεμβρίου στο κατεχόμενο Λευκόνειο η Χωρική Τράπεζα Λευκονοίκου με πρότυπο τις συνεργατικές πιστωτικές εταιρείες Raiffeisen που ιδρύθηκαν πρώτα στη Γερμανία και μεταγενέστερα στην Αυστρία. Για την ίδρυση της Εταιρείας πρωτοστάτησαν ο Ιωάννης Οικονομίδης, επιφανής προσωπικότητα της οικονομικής,

πολιτικής και κοινωνικής ζωής του τόπου της τότε εποχής και ο Μάρκος Χαραλάμπους, Διευθυντής του Δημοτικού Σχολείου της κοινότητας. Το 1937 Ιδρύεται η Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα η οποία άρχισε να λειτουργεί κανονικά από την 1η Ιανουαρίου του 1938. Οι βασικοί λόγοι, που οδήγησαν στην ίδρυση της, ήταν η ανάπτυξη των συνεργατικών εταιρειών σε βαθμό που επέβαλλε την ανάγκη για ίδρυση ενός κεντρικού φορέα, ο οποίος θα διευκόλυνε την επιτέλεση του έργου τους και, η διαπίστωση του γεγονότος ότι η Γεωργική Τράπεζα, που ιδρύθηκε το 1925, δεν μπόρεσε να ανταποκριθεί στις βραχυπρόθεσμες δανειακές ανάγκες ούτε των συνεργατικών εταιρειών ούτε των γεωργών.

(<http://www.ccb.coop/AboutCCB/history/>)

5.3 Όραμα και Αποστολή του Συνεργατισμού

Όραμα του Συνεργατισμού είναι να στηρίζουμε κάθε πολίτη, οικογένεια και επιχείρηση για να δημιουργήσουμε την Κύπρο της ανάπτυξης, της ευημερίας και της προόδου. Ενώ αποστολή του είναι να δίνουμε προοπτική στους νέους ανθρώπους και σε κάθε δημιουργική δύναμη του τόπου, προτείνοντας μια σοβαρή και ανθρώπινη εναλλακτική τραπεζική επιλογή. Να προσφέρουμε στους Κύπριους πολίτες ένα πλήρες φάσμα χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών που να είναι καθολικά προσβάσιμες, εύκολα προσιτές και κατανοητές αλλά και ανταγωνιστικά τιμολογημένες.

Να δημιουργούμε για τους ανθρώπους της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας ένα ασφαλές, φιλικό και αποτελεσματικό εργασιακό περιβάλλον, παρέχοντας τους τη δυνατότητα να εξελίσσονται μαζί με τον Οργανισμό.

Να προσφέρουμε στην κοινωνία που μας εμπιστεύεται και μας στηρίζει, εκσυγχρονίζοντας και αναβαθμίζοντας συνεχώς τον ανθρωποκεντρικό μας χαρακτήρα.

(<http://www.ccb.coop/AboutCCB/vision/>)

5.4 Νομική Συγχώνευση

Στις 20 Δεκεμβρίου 2016, η Επιτροπεία της Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας αποφάσισε όπως η Τράπεζα προβεί, ως η αποδεχόμενη εταιρεία, σε νομική συγχώνευση με τα δεκαοκτώ Συνεργατικά Πιστωτικά Ιδρύματα (ΣΠΙ). Στις 24 Ιουλίου 2017 ο Έφορος ενέγραψε επίσης τους νέους Ειδικούς Κανονισμούς και το νέο όνομα της Τράπεζας, το οποίο άλλαξε σε Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα Λτδ.

Η επίτευξη ενός ιστορικού ορόσημου για το Συνεργατισμό, αυτό της νομικής συγχώνευσης και της δημιουργίας μιας ενιαίας Τράπεζας η οποία θα είναι η μεγαλύτερη τράπεζα λιανικής στο τόπο. Μια τράπεζα με κυπρογενή χαρακτήρα και σκοπό βαθιά ριζωμένη στον τόπο, με ιστορία, εκτόπισμα και απαιτήσεις, προσδοκίες και προοπτικές.

Με την νομική συγχώνευση των ΣΠΙ τέθηκε σε εφαρμογή η λειτουργία και η νέα δομή των Περιφερειών. Η τράπεζα θα καταστεί ένας μοναδικός συνδυασμός παράδοσης, ιστορίας, δυναμισμού και καινοτομίας, καθώς θα προέρχεται από συγχωνεύσεις Συνεργατικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων, που διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο στην εξέλιξη του κυπριακού χρηματοπιστωτικού συστήματος και το καθένα συνέβαλε με τον δικό του ξεχωριστό τρόπο στη διαμόρφωση του σημερινού του δυναμικού οργανισμού.

Ο Συνεργατισμός με την σημερινή απόφαση υιοθετεί βέλτιστη δομή με βάση τις πρακτικές και άλλων σύγχρονων Ευρωπαϊκών Συνεργατικών Ιδρυμάτων. Ενοποιούσιν τις λειτουργίες του οργανισμού και προάγουν την διαφάνεια και την ισότητα μεταξύ του προσωπικού του. Με αυτό τον τρόπο πιστεύουν ότι θα οδηγηθούν συντεταγμένα σε καλύτερη εξυπηρέτηση για τους πελάτες μέλη τους υπηρετώντας τους στόχους και την αποστολή τους. Η νομική ενοποίηση αποτελεί φυσιολογική εξέλιξη των όσων έως τώρα υλοποιήθηκαν αναφορικά με την λειτουργική συγχώνευση και την παράλληλη μεταφορά προσωπικού και μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων από τα ΣΠΙ στην ΣΚΤ.

Η Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα σε ένα δύσκολο από επιχειρηματικής άποψης περιβάλλον καταφέρνει να διατηρεί το μέγεθος και τα μερίδια αγοράς της και στις δυο κατηγορίες του ισολογισμού, καταθέσεις και δάνεια.

5.5 Δημιουργία κοινοπραξίας με Altamira

Η ΣΚΤ βάση απόφασης της Ειδικής Γενικής Συνέλευσης ημερομηνίας 17 Ιουλίου 2017, αποφάσισε την δημιουργία κοινοπραξίας (Joint Venture) με στόχο την αποτελεσματική διαχείριση των ΜΕΧ και των ακινήτων της με την εταιρεία Altamira Asset Management SA (Altamira)

Η Altamira ειδικεύεται στην διαχείριση των ΜΕΧ και ακινήτων στην Ευρώπη με €65 δις χαρτοφυλάκιο υπό διαχείριση. Η Altamira ξεκίνησε ως η πλατφόρμα εξυπηρέτησης προβληματικών δανείων και ακινήτων της Banco Santander. Το 2014 εισήλθε στο κεφάλαιο της το Αμερικανικό Θεσμικό Ταμείο Appolo Global Management με τη συνολική επένδυση πέραν των €600εκ. Την ίδια χρονιά η ισπανική SAREB ανέθεσε στην Altamira τη διαχείριση 50.000 προβληματικών λογαριασμών και ακινήτων. Αντίστοιχη συμφωνία διατηρεί και με

την Πορτογαλική Oitante. Η Altamira είναι επίσης ο διαχειριστής των προβληματικών δανείων της BBBVA, Bain Capital, και της Banco Santander από την οποία πρόσφατα ανέλαβε και το χαρτοφυλάκιο της Banco Popular.

Η σχετική απόφαση αφορά τη δημιουργία κοινοπραξίας μεταξύ ΣΚΤ (49%) και Altamira (51%) με στόχο την αποτελεσματική διαχείριση ΜΕΧ και ακινήτων. Η συμφωνία θα είναι χρονικής περιόδου 10 ετών και δεν περιλαμβάνει πώληση ή άλλου είδους αποξένωσης περιουσιακών στοιχείων από την τράπεζα.

5.6 Συνοπτικός Οδηγός Αναδιάρθρωσης Δανείου

Η Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα, θέλοντας να ενθαρρύνει και να βοηθήσει τους πελάτες του Συνεργατισμού που αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην εξυπηρέτηση των δανείων τους να προχωρήσουν σε βιώσιμες λύσεις αναδιάρθρωσης, ετοίμασε Συνοπτικό Οδηγό Αναδιάρθρωσης Δανείου ο οποίος περιλαμβάνει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες καθώς και τα δικαιώματα και τις επιλογές των πελατών.

Περιλαμβάνει επίσης τα οφέλη για τον πελάτη τα οποία σχετίζονται με τις πρόσφατες σημαντικές μειώσεις των δανειστικών επιτοκίων από τον Συνεργατισμό.

Απευθύνεται σε όλους τους πελάτες του Συνεργατισμού που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες και δεν είναι σε θέση να εξυπηρετήσουν το δανεισμό τους, προβλέπουν ότι στο άμεσο μέλλον ενδέχεται να αντιμετωπίσουν δυσκολίες στην εξυπηρέτηση του δανεισμού τους, παρουσιάζουν ήδη καθυστερήσεις στην αποπληρωμή του δανεισμού τους, τις οποίες δεν μπορούν να καλύψουν άμεσα και έχουν ειδοποιηθεί από το Συνεργατικό Πιστωτικό Ίδρυμα (ΣΠΙ) με το οποίο συνεργάζονται.

Στοχεύει στο να παρέχει προς τους πελάτες εφικτές και βιώσιμες λύσεις αναδιάρθρωσης προσφέροντας τους τη δυνατότητα να εξυπηρετούν τις υποχρεώσεις τους, επιταχύνοντας παράλληλα μείωση του υπολοίπου του δανεισμού τους σε μεσοπρόθεσμο ή μακροπρόθεσμο ορίζοντα και εξασφαλίζοντας την τήρηση ενός λογικού βιοτικού επιπέδου.

Τα στάδια της διαδικασίας αναδιάρθρωσης είναι: ο πελάτης που ανήκει σε κάποια από τις πιο πάνω κατηγορίες, καλείται να επικοινωνήσει με τη Μονάδα Διαχείρισης Καθυστερήσεων και Αναδιρθώσεων με την οποία συνεργάζεται για τη διευθέτηση συνάντησης. Κατά τη συνάντηση θα συμπληρώσει την αίτηση αναδιάρθρωσης και θα παραλάβει την επιστολή έναρξης διαδικασιών αναδιάρθρωσης καθώς επίσης και την Κατάσταση Προσωπικών Οικονομικών Στοιχείων το λεγόμενο ΚΠΟΣ.

Η διαδικασία αναδιάρθρωσης θα ξεκινήσει όταν παραληφθεί πλήρως συμπληρωμένη και υπογεγραμμένη η ΚΠΟΣ, η υπεύθυνη δήλωση για την πληρότητα και την ορθότητα των στοιχείων που αναφέρονται στην ΚΠΟΣ και τυχόν επιπρόσθετα οικονομικά στοιχεία που θα ζητηθούν.

Για περιπτώσεις πελατών των οποίων η ικανότητα αποπληρωμής των υπό αναδιάρθρωση χορηγήσεων βασίζεται και στους εγγυητές τους, δύναται να ζητηθούν από τους εγγυητές αντίστοιχες πληροφορίες με αυτές που απαιτούνται για τους δανειολήπτες προκειμένου να αξιολογηθεί επαρκώς η ικανότητα αποπληρωμής τους. Στην περίπτωση αναδιάρθρωσης χορηγήσεων Νομικών Προσώπων, αναμένεται να προσκομιστούν πρόσφατες ελεγμένες οικονομικές καταστάσεις ή όπου αυτό δεν είναι εφικτό, διοικητικοί λογαριασμοί καθώς και όποιες επιπρόσθετες πληροφορίες κρίνονται απαραίτητες για σκοπούς αξιολόγησης ικανότητας αποπληρωμής του δανεισμού ως αυτές ζητηθούν από την Τράπεζα. Η όλη διαδικασία για την προσκόμιση των απαιτούμενων στοιχείων από τους πελάτες διέπεται από χρονοδιαγράμματα τα οποία θα πρέπει να τηρούνται. Με την ολοκλήρωση της αξιολόγησης, ο πελάτης θα κληθεί να παραλάβει προσφορά αναδιάρθρωσης ή θα ενημερωθεί εάν δεν προκύπτει βιώσιμη λύση αναδιάρθρωσης. Με την γραπτή αποδοχή της προσφοράς αναδιάρθρωσης από τον πελάτη, θα ετοιμάζονται όλα τα απαραίτητα νομικά έγγραφα προς υπογραφή για ολοκλήρωση της διαδικασίας αναδιάρθρωσης.

Θα επωφεληθείτε από το Συνεργατισμό που έχει προβεί σε μείωση των επιτοκίων του ως οι εξαγγελίες που έγιναν. Χαμηλότερα επιτόκια προσφέρονται και σε πελάτες με μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις που προχωρούν σε αναδιάρθρωση των δανείων τους. Ο πελάτης έχει και άλλα δικαιώματα ή επιλογές όπου μπορεί να υποβάλει αίτηση για διορισμό διαμεσολαβητή στον Χρηματοοικονομικό Επίτροπο σε σχέση με τη διαδικασία αναδιάρθρωσης χορήγησης που δεν υπερβαίνει το ποσό των €350,000 και εξασφαλίζεται με υποθήκη ή με σύμβαση εξασφάλισης επί ακινήτου που χρησιμοποιείται ως κύρια κατοικία είτε εντός 14 εργάσιμων ημερών από την υποβολή της ΚΠΟΣ στο Συνεργατικό Πιστωτικό Ίδρυμα (ΣΠ) που συνεργάζεται είτε εντός 14 ημερών αφού παραλάβει πρόταση αναδιάρθρωσης. Η διαδικασία διαμεσολάβησης δεν υπερβαίνει συνολικά τον ένα μήνα. Το κόστος για τη χρήση των υπηρεσιών του διαμεσολαβητή δεν υπερβαίνει τα €500 και καταβάλλεται κατά 20% από τον πελάτη και 80% από το Συνεργατικό Πιστωτικό Ίδρυμα. Επιτροπή Επίλυσης Διαφορών (Ε.ΕΠ.ΔΙ) όπου είναι μια ανεξάρτητη και αμερόληπτη Επιτροπή εντός του Συνεργατισμού η οποία χειρίζεται ενστάσεις πελατών σε σχέση με την αναδιάρθρωση χορηγήσεων. Ο δανειολήπτης έχει το δικαίωμα να υποβάλει γραπτώς ένσταση προς την Ε.ΕΠ.ΔΙ. εντός ενός (1) μηνός από την ημερομηνία παραλαβής επιστολής του ΣΠ

όπου εξηγεί ότι δεν είναι εφικτή η αξιολόγηση άλλων επιλογών πέραν από την προσφορά αναδιάρθρωσης που έχει ήδη γνωστοποιηθεί στο δανειολήπτη ή ενός (1) μηνός από την ημερομηνία παραλαβής της «επιστολής αρνητικής απόφασης» του ΣΠΙ, ή πέντε (5) εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία υποβολής της πρότασης του ΣΠΙ, όπως αυτή προκύπτει μετά την αποπεράτωση της διαδικασίας διαμεσολάβησης. (<http://www.ccb.coop/anadiarthrosi-daneiou/>)

5.7 Ποιότητα Δανειακού Χαρτοφυλακίου από τα Οικονομικά Αποτελέσματα για το εξάμηνο που έληξε στις 30 Ιουνίου 2017 και το εννιάμηνο 30 Σεπτεμβρίου 2017

Η Ανώτερη Διεύθυνση Διαχείρισης Μη Εξυπηρετούμενων Χορηγήσεων (ΑΔΔΜΕΧ) έχει σαν κύρια προτεραιότητα τη βελτίωση του δανειακού χαρτοφυλακίου μέσω της μείωσης των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων. Οι συνολικές αναδιρθρώσεις για το α' εξάμηνο του 2017 έφτασαν τα €377,1 εκατ. σε σχέση με €667,7 εκατ. την αντίστοιχη περίοδο του 2016.

Οι μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις (ΜΕΧ) μειώθηκαν κατά €38,1 εκατ. το α' εξάμηνο του 2017 (€7.216,8 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2016) και έφτασαν τα €7.178,7 εκατ. στις 30 Ιουνίου 2017. Το ποσοστό κάλυψης των ΜΕΧ έφτασε το 47,10% στις 30 Ιουνίου 2017 σε σύγκριση με 46,20% και 45,34% τον Μάρτιο του 2017 και τον Δεκέμβριο του 2016 αντίστοιχα. Εξαιρουμένων των συμβατικών τόκων για το 2017 στις απομειωμένες χορηγήσεις. Οι ΜΕΧ διαμορφώθηκαν σε €6.989 εκατ. ενώ ο δείκτης των ΜΕΧ και ο δείκτης κάλυψης διαμορφώθηκαν στο 59,43% και 45,67% αντίστοιχα. Για το α' εξάμηνο του 2017 τα δάνεια σε καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών (90+dpt) αυξήθηκαν κατά 64,3 εκατ. σε σχέση με τον Δεκέμβριο του 2016. Στις 30 Ιουνίου του 2017 τα δάνεια σε καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών ανήλθαν στα €5.763,2 εκατ. (48,2% επί του συνόλου των δανείων) σε σχέση με €5.698,9 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου του 2016 (47,3% επί του συνόλου των δανείων). Το ποσοστό κάλυψης των δανείων σε καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών με προβλέψεις αυξήθηκε στο 58,67% για τις 30 Ιουνίου 2017 σε σχέση με 58,29% και 57,42% στις 31 Μαρτίου 2017 και 31 Δεκεμβρίου 2016 αντίστοιχα.

Ο δείκτης Προβλέψεων προς δάνεια σε καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών διαμορφώθηκε στο 56,3% στις 30 Σεπτεμβρίου 2017 παρουσιάζοντας μείωση σε σχέση με 57,4% στις 31 Δεκεμβρίου 2016. Η χρέωση προβλέψεων ως ποσοστό των χορηγήσεων για το εννιάμηνο που έληξε στις 30 Σεπτεμβρίου 2017 παρουσίασε αύξηση του 0,7%, σε σχέση με την ετήσια χρέωση προβλέψεων για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016. Τα δάνεια σε

καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών δεν παρουσίασαν ουσιαστική διαφοροποίηση και παρέμειναν σε ποσοστό μικρότερο του 50% του χαρτοφυλακίου.

Ο δείκτης δανείων (μετά από τις πρόνοιες) προς καταθέσεις στις 30 Σεπτεμβρίου 2017 σημείωσε μικρή αύξηση σε σχέση με τις 31 Δεκεμβρίου 2016.

Ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας (Κεφάλαιο Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1) για το εννιάμηνο που έληξε στις 30 Σεπτεμβρίου 2017, μειώθηκε στο 15,2% σε σύγκριση με 15,4% στις 31 Δεκεμβρίου 2016. Η μείωση οφείλεται στις ζημίες της περιόδου. Η κεφαλαιακή επάρκεια της ΣΚΤ είναι σε ψηλότερα επίπεδα έναντι των ελάχιστων εποπτικών απαιτήσεων.

Ο Δείκτης Μόχλευσης για το εννιάμηνο που έληξε στις 30 Σεπτεμβρίου 2017 μειώθηκε στο 11,5χ έναντι 11,8χ στις 31 Δεκεμβρίου 2016.

Ο δείκτης κόστος προς έσοδα παρουσίασε μικρή μείωση για το εννιάμηνο που έληξε στις 30 Σεπτεμβρίου 2017. Συγκεκριμένα μειώθηκε σε 49,9%, σε σύγκριση με 50,5% για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016. Η μείωση των εξόδων αντισταθμίζει τη μείωση των καθαρών εσόδων από τόκους, κυρίως ως αποτέλεσμα της μείωσης στα έσοδα τόκων. Η μείωση στα έσοδα τόκων είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση στην καθαρή απόδοση τόκων για το εννιάμηνο που έληξε στις 30 Σεπτεμβρίου 2017 στο 1,9% σε σύγκριση με 2,1% κατά το προηγούμενο έτος 2016. Το δίκτυο των καταστημάτων μειώθηκε κατά 70 καταστήματα σε 176 κατά τις 30 Σεπτεμβρίου 2017, διατηρώντας την ευρεία παρουσία της ΣΚΤ σε ολόκληρο το νησί. Το μέγεθος της απασχόλησης στις 30 Σεπτεμβρίου 2017 μειώθηκε σε 2.665 άτομα, σε σύγκριση με 2.677 στις 31 Δεκεμβρίου 2016.

Τον Δεκέμβριο 2015, η ΣΚΤ υπέβαλε αναθεωρημένο σχέδιο αναδιάρθρωσης για τη λήψη έγκρισης για συμπληρωματική κρατική ενίσχυση ύψους €175εκ. με σκοπό την ενίσχυση των εποπτικών δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας σε συνέχεια απαιτήσεων που προσδιορίστηκαν από τον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (Single Supervisory Mechanism). Στις 18 Δεκεμβρίου 2015, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε συμπληρωματική κρατική ενίσχυση ύψους €175εκ. υπέρ της ΣΚΤ και των συνδεδεμένων Συνεργατικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων (ΣΠΙ) σύμφωνα με τους κανόνες της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις. Η ανακεφαλαιοποίηση της ΣΚΤ ολοκληρώθηκε μέσω της αύξησης των ιδίων κεφαλαίων κατά €175εκ. και η εξολοκλήρου κάλυψη της αύξησης έγινε από το ανεξάρτητο Ταμείο Ανακεφαλαιοποίησης, έναντι της απόκτησης συμμετοχής στην ιδιοκτησιακή δομή της ΣΚΤ. Το Ταμείο Ανακεφαλαιοποίησης, συστάθηκε δυνάμει του άρθρου 3, του περί της Σύστασης και Λειτουργίας Ανεξάρτητου Ταμείου Ανακεφαλαιοποίησης Νόμου του 2015. Η πρόσθετη κρατική ενίσχυση συνοδεύεται από συμπληρωματικά μέτρα αναδιάρθρωσης τα οποία θα υλοποιηθούν σταδιακά μέχρι το τέλος της περιόδου αναδιάρθρωσης.

Συμπεράσματα

Αδιαμφισβήτητα η μεγαλύτερη πρόκληση που αντιμετωπίζουν στις μέρες μας ο τραπεζικός τομέας της Κύπρου είναι τα κόκκινα δάνεια. Παρόλο που προσπαθούν με κάθε τρόπο να τα αντιμετωπίσουν όμως στην τελική δεν περιορίζονται. Χρειάζονται ποιο δραστικά μέτρα.

Οι εποπτικές αρχές μαζί με τις τράπεζες θα πρέπει να ενώσουν της δυνάμεις τους για να αναπτύξουν τις καταλληλότερες πολιτικές για να περιορίσουν το φαινόμενο των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Ελπίζουμε με την μέθοδο της πώλησης των μη εξυπηρετούμενων δανείων σε άλλες εταιρείες να υπάρξει αποτέλεσμα και να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο δραστικά με αποτελέσματα γιατί πρέπει σύντομα να αντιμετωπιστεί γιατί θα έχουμε δυσάρεστες εξελίξεις.

Οι τράπεζες προκειμένου να εξασφαλίσουν την κεφαλαιακή επάρκεια που απαιτείτε και προκειμένου να συνεχίσουν να λειτουργούν και στην προσπάθειά τους να εισπράξουν τα μη εξυπηρετούμενα προσπαθούν να δημιουργήσουν ένα ουσιαστικό σύστημα ελέγχου των δανειακών τους χαρτοφυλακίων.

Η Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα βλέπουμε να καταβάλλει μια συνεχής προσπάθεια στην αντιμετώπιση των κόκκινων δανείων όπου μας δείχνει ότι απώτερος στόχος είναι η έγκαιρη και αποτελεσματική διαχείριση των πελατών που αντιμετωπίζουν ή ενδέχεται να αντιμετωπίσουν οικονομικές δυσκολίες επιτυγχάνοντας σημαντική μείωση του προβληματικού χαρτοφυλακίου σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Η Altamira Asset Management Cyprus Ltd, με την τεχνολογική υπεροχή που προσφέρει το λογισμικό Qualco Collections System, στοχεύει στη συνολική επίλυση του ζητήματος των κόκκινων δανείων της Τράπεζας στο πλαίσιο της “Ατζέντα 2022”, η οποία αποτελεί τον οδικό χάρτη για τον πλήρη μετασχηματισμό της ΣΚΤ, σε μια ανταγωνιστική Τράπεζα και χωρίς εξάρτηση των εσόδων της από τις MEX. Παράλληλα, με την επίλυση του ζητήματος των κόκκινων δανείων που σχετίζεται με το παρελθόν της τράπεζας, η ΣΚΤ συνεχίζει να προγραμματίζει και να υλοποιεί την επόμενη ημέρα που θα προσφέρει ένα πλήρες φάσμα τραπεζικών υπηρεσιών στους πελάτες της στηριζόμενη στη ρευστότητα άνω των 3δισ και στα κεφάλαιά της που υπερβαίνουν το 15%.

Βιβλιογραφία

1. Θωμαδάκης Σταύρος Β. & Ξανθάκης Μανώλης Δ., (2011), Αγορές Χρήματος & Κεφαλαίου, Αθήνα
2. Κορλιρα Παναγιώτης Γ., (2006), Νομισματική Θεωρία & Πολιτική, Αθήνα
3. Μελάς Κώστας, (2009), Εισαγωγή στην Τραπεζική Χρηματοοικονομική Διοικητική, Αθήνα

Δικτυογραφία

1. https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CE%B1%CE%B3%CE%BA%CF%8C%CF%83%CE%BC%CE%B9%CE%B1_%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CF%8D%CF%86%CE%B5%CF%83%CE%B7_1929
2. https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%94%CE%B9%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%AE%CF%82_%CF%87%CF%81%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%80%CE%B9%CF%83%CF%84%CF%89%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%BA%CF%81%CE%AF%CF%83%CE%B7_2007-2008
3. <https://www.sansimera.gr/articles/182>
4. <http://www.mof.gov.cy>
5. <http://www.philenews.com/oikonomia/kypros/article/406084/to-mnimonio-syrriknose-ton-trapeziko-charti>
6. <https://www.offsite.com.cy/articles/eidiseis/oikonomia/234923-moodys-o-trapezikos-tomeas-agkathi-gia-tin-oikonomia-tis-kyproy>
7. <https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/ssmexplained/html/npl.el.html>
8. <https://www.centralbank.cy/el/licensing-supervision/banks/aggregate-cyprus-banking-sector-data>
9. <http://www.philenews.com/oikonomia/kypros/article/398526>
10. <http://www.ccb.coop/AboutCCB/vision/>
11. <http://www.ccb.coop/AboutCCB/history/>
12. <http://www.ccb.coop.com.cy/AboutCCB/profile/>
13. <http://www.ccb.coop/anadiarthrosi-daneiou/>